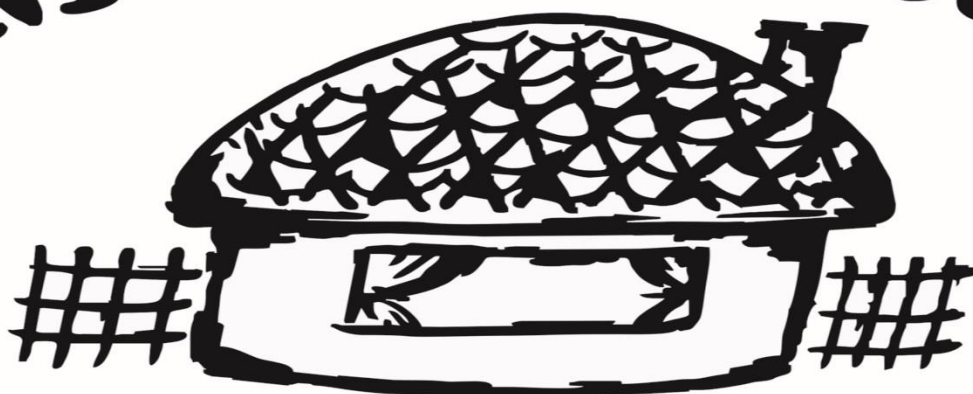

PEDAGÓGIAI PROGRAM

Kiskuckó Óvoda

Szákszend

OM azonosító: 202713

2856 Szákszend, Dózsa György utca 16.

Tartalomjegyzék

1	INTÉZMÉNYI ADATOK.....	4
2	BEVEZETŐ	5
2.1.	A pedagógiai program hatályba lépése, felülvizsgálata	5
2.2.	A pedagógiai program nyilvánosságra hozatala	6
3.	AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI	7
3.1.	Az óvodánk története.....	7
3.2.	Az óvoda tárgyi feltételei.....	7
3.3.	Az óvoda személyi feltételei.....	9
3.4.	Pedagógiai alapelveink	9
3.5.	Az óvodai élet megszervezése.....	11
3.5.1.	A nevelés időkeretei	12
3.5.2.	A nevelés tervezése.....	14
3.6.	Nevelőmunkánk eredményei	16
4.	GYERMEKKÉP – ÓVODAKÉP.....	18
4.1.	Küldetésnyilatkozat	18
4.2.	Gyermekekép	19
4.3.	Óvodakép	19
4.4.	Óvodánk specialitásai	20
4.5.	Szociokulturális jellemzők	21
4.6.	Intézményi célok.....	21
5.	A TUDATOS FEJLESZTÉS FELTÉTELEI	23
5.1.	Az óvodapedagógus és gyermek aktív együttműködése	23
5.2.	Az óvodapedagógus modell szerepe	23
5.2.1.	Az óvodapedagógus szakmai elkötelezettsége	24
5.3.	Az óvodapedagógus a dajka együttműködése	25
5.4.	A vezető szerepe	25
6.	AZ ÓVODA KAPCSOLATAI	27
6.1.	Az óvoda és a család.....	28
6.2.	A külső kapcsolatok rendszere	31
7.	A FEJLESZTÉS TARTALMA.....	35
7.1.	Játék és tevékenységekben megvalósuló tanulás	36
7.2.	Társas és közösségi tevékenység.....	40
7.3.	Munka jellegű tevékenység.....	44
7.4.	Szabadidős tevékenység.....	47
8.	AZ ÓVOVDAI NEVELÉS FELADATAI.....	49

8.1. Az óvodai nevelés általános feladatai	49
8.2. A nevelőmunka alapvető keretei	49
8.2.1. Az egészséges életmód alakítása.....	49
8.2.2. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés.....	53
8.2.3. Az anyanyelvi nevelés, értelmi nevelés.....	55
8.3. Hagyományok, ünnepek.....	59
9. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGI FORMÁI ÉS AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI.....	62
9.1. Mese - vers, dramatikus játékok	62
9.2. Ének-zene, énekes játék, gyermektánc	64
9.3. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka.....	66
9.4. Mozgás, mozgásos játékok.....	67
9.5. Külső világ tevékeny megismerése.....	70
9.6. Matematikai tartalmú elemek, tapasztalatok	73
10. A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE	76
11. AZ ÓVODÁS GYERMEK FEJLŐDÉSÉNEK NYOMONKÖVETÉSE.....	78
12. Esélyegyenlőségi feladatok	81
12.1. Gyermekes esélyegyenlőségét szolgáló feladataink, intézkedéseink.....	81
12.2. Sajátos nevelési igényből eredő hátrányok csökkentését szolgáló speciális fejlesztő tevékenységek.....	83
12.3. Sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelése	84
13. GYERMEK – ÉS IFJÚSÁGVÉDELEMMEL ÖSSZEFÜGGŐ PEDAGÓGIAI TEVÉKENYSÉGEINK	86
14. Függelék.....	89
ZÁRADÉK.....	90

1 INTÉZMÉNYI ADATOK

Az óvoda neve: Kiskuckó Napközi Otthonos Óvoda

Az óvoda OM azonosítója:202713

Címe: 2856 Szákszend Dózsa György utca 16.

Telefonszáma: 06-34/371-563

E-mail címe: ovoda@szakszend.hu

Az óvoda befogadó képessége: 60 fő

Csoportok száma: 2

Az óvoda felügyeleti szerve:

Az intézmény szakmai és törvényességi felügyelete:

Szákszend Község Önkormányzata és Önkormányzati Képviselőtestülete

Az óvoda szakfeladatai

Kormányzati funkciószám szerint:

091110 Óvodai nevelés, ellátás szakmai feladatai

091120 Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének, ellátásának szakmai feladata

096015 Gyermekétkeztetés köznevelési intézményben

096025 Munkahelyi étkeztetés köznevelési intézményben

Alapítója: Szákszend Község Önkormányzata

Fenntartó: Szákszend Község Önkormányzata

Működtető: Szákszend Község Önkormányzata

A program neve: Szákszendi Kiskuckó Napközi Otthonos Óvoda Pedagógiai Programja

A program érvényességének ideje: 5 év

2 BEVEZETŐ

Óvodánk nevelőtestületével, szakmai munkaközösségeivel, a Szülői Szervezet véleményezési és egyetértési jogával elkészítette a

TEVÉKENYSÉKGÖZPONTÚ PROGRAMOT

A

HELYI ÓVODAI PEDAGÓGIAI PROGRAMJÁT

Nevelőtestületünk a jól kialakított gyakorlatot foglalta egységbe a programban, mely a múlt óvodapedagógiai hagyományaira építkezik.

Ez a szakmai program tartalmazza nevelési céljainkat, feladatainkat, értékrendünket, melyet a családok felé is kívánunk közvetíteni.

Ez az alapvető dokumentum rendszerbe foglalja óvodánk teljes nevelési – fejlesztési gyakorlatát.

Programunk készítésekor figyelembe vettük a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC törvényt, valamint az Óvodai nevelés országos alpprogram 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet.

Az Alpprogram rendelkezései szakmai és jogi garanciát jelentenek arra, hogy az óvodák pedagógiai programjai egységes alapelvekre és keretekre épüljenek, hogy az óvodai nevelésben részesülő valamennyi gyermek ugyanazon alapelvek, feltételek, szakmai követelmények betartásával sajátítsa el azokat a képességeket, ismereteket, amelyek folyamatosan, és tudatos óvodapedagógiai irányítással teszik őt éretté az iskolai évek megkezdéséhez.

Az Alpprogram elsősorban az óvodai nevelőmunkában annak a tevékenységközpontú szemléletnek a megerősítése, amely támogatja a gyermek egészséges fejlődését, hátrányainak csökkentését, tehetségének kibontakoztatását, és az egyéni adottságaira is figyelembe véve azoknak a képességeknek a folyamatos kialakítását, amelyek segítik őt az iskolai életre való felkészülésben.

2.1. A pedagógiai program hatályba lépése, felülvizsgálata

A nevelői közösség a Pedagógiai programot minden évben, illetve a jogszabályi változások alkalmával felülvizsgálja, és szükség szerint módosítja azt. A módosítás szükséges akkor is, amikor a nevelés folyamata megkívánja a belső átalakítást, átértékelést.

Az óvoda Pedagógiai Programjának módosítását - indoklás mellett - kezdeményezheti az óvodavezető, egyes munkaközösségek.

A módosítási javaslatot és annak részletes indoklását az intézményvezető köteles 30 napon belül a nevelőtestület elé terjeszteni.

A nevelőtestület többségi határozattal (a jelenlévők 50%-a + 1 fő) dönt a javaslatról.

Amennyiben a nevelőtestület a módosítás mellett dönt, az óvodavezető a döntés után 10 napon belül köteles a módosítási kérelmet a fenntartónak felterjeszteni.

A Kiskuckó Napközi Otthonos Óvoda Pedagógia Programjának érvényessége 2025. augusztus 31. Ekkor felül kell vizsgálni a programot.

2.2. A pedagógiai program nyilvánosságra hozatala

A dokumentumot az óvoda székhelyén, a nevelői szobában, az vezetői irodában lehet elolvasni, valamint megtekinthető az óvoda honlapján.

3. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI

3.1. Az óvodánk története

Óvodánk 40 éve működik a jelenlegi helyén. Az épület több funkciót látott el a község életében (Kultúrház, orvosi rendelő), nem óvodának épült. Az épület belső adottságai ezért nem igazán megfelelőek. Az elmúlt évben, 2016-ban – infrastrukturális pályázat jóvoltából – az épület napelemmel történő felszerelése és az épület szigetelése megtörtént. Intézményképünk még vonzóbbá vált, óvodaképünk pozitív erősítést kapott. Az intézmény épületét folyamatos karbantartással és a 2019-es Falu Program pályázat elnyerésével korszerűsítjük.

A gyermekek összetétele az évek folyamán sokat változott. Az ok: a szülők többsége multinacionális cégeknél helyezkedik el több szakos munkarendben, a másik pedig vannak, akik gazdálkodással foglalkoznak. A családok anyagi helyzete, életkörülményei jónak, átlagosnak mondható, tapasztalhatók szűk anyagi helyzetben élők is.

Nehezen nevelhető, problémás gyermekekkel egyre gyakrabban találkozunk óvodánkban. Fontos számolnunk részarányuk erőteljes növekedésével. Ennek okai elsősorban társadalmi eredetűek. A fokozódó munkanélküliség, az elszegényesedés, a családok széthullása, hatással van az óvodás korú gyermekekre, az óvodára, amelynek viselnie kell nyomasztó következményeit. Ezeknek a gyermekeknek legtöbbször az intézményes nevelés ad lehetőséget a fejlesztésre.

Óvodánkban a normatív és rászorultsági támogatottak száma egyre nő, melynek okai: nagycsaládok, alacsony jövedelem, munkavállalási gondok, egyedülálló szülő stb.

2016/2017-es nevelési évben három óvodai csoporttal működött az intézmény a megnövekvő gyereklétszám miatt, mely a mini csoport volt. A következő nevelési évtől ismét két óvodai csoporttal működtünk. A szűkös anyagi helyzet és a gyereklétszám változása tette szükségessé; illetve a bölcsőde kialakítása miatt se volt szükség a harmadik csoportra.

Az intézmény jelenleg két csoporttal kezdte meg a nevelési évet.

3.2. Az óvoda tárgyi feltételei

Az óvoda területét kerítés védi, a főút mellett helyezkedik el. Az épületet nagy területen, zöldövezetű udvar veszi körül, mindazon lehetőséget kínálva, hogy a gyermekek mozgásigényüknek megfelelően önfeledten játszhasanak.

Az óvoda udvara kiegészíti az óvoda épületét, mely a szabadban történő

játék és mozgás lehetőségét biztosítja. Az udvar felszereltsége jónak mondható. Szép, terebélyes fák, gondozott területek színesítik a játszórészeket. Az udvar belső arculata 2020-as év tavaszán megújult. Régi vágyunk valósult meg a felújítással. Az udvari eszközök, felszerelések kicserélődtek természetes és időtálló, új anyagokból készült korszerű mozgásfejlesztő játékokra.

Az óvoda épületében jelenleg két csoportszoba, két öltöző, két mosdóhelyiség, egy nevelői öltöző, egy iroda található.

Régi építésű óvodánk esztétikailag és funkcionálisan is csak részben elégít ki minden olyan igényt, amelyet a törvények meghatároznak, és egy korszerű, színvonalas intézménytől elvárhatnak a felhasználók és a dolgozók is.

A berendezési és használati tárgyakban a természetes anyagok dominanciája esztétikai érték közvetítő. A csoportszobák és a helyiségek tágasak, napfényesek. Korszerű óvodai gyermekbútorokkal, berendezésekkel, fejlesztő játékokkal, sportszerekkel gyarapodott az utóbbi években a tárgyi felszereltség.

Köszönhetően ez a fenntartó pénzügyi támogatásának, szakmai fejlesztésnek, valamint a Bozsik programban való részvételnek és szülői szervezet által szervezett programok bevétele által történő támogatásoknak. Szponzorok felkutatásával, társadalmi munkával magunk is mindent elkövetünk, az óvoda gondozásáért, gyarapodásáért.

Az óvoda berendezési tárgyai a gyermekek testméretéhez igazodva, azok önálló használatát teszik lehetővé, számukra hozzáférhető módon. Stabilitásuk a baleset megelőzését szolgálja, elemeinek variálhatósága változatos térépítéssel a gyermekek közös és elkülönülő játékának alapja.

Az egészség megőrzése, a kultúrhigiéniai szokások kialakításának és megerősítésnek érdekében minden gyermek jellel ellátott tisztálkodási eszközeit az óvoda biztosítja és kezeli.

Fűtést a központi kazán látja el.

Az óvoda dolgozóinak munkakörnyezete az intézmény megnyitása óta ugyanazon feltételeket biztosít. Nem rendelkezünk megfelelő öltözőhelyiséggel, zuhanyzóval, irodával, logopédiai, ill. óvónői és torna szobával, szertárral, raktárral, mosó, szárító, vasaló helyiséggel.

A szülőket a csoportszobákban tudjuk fogadni, ezen helyiségekben szükség szerint megfelelő körülményeket biztosítunk számukra.

Az intézmény technikai felszereltsége, gépparkja kielégítő. Korszerű számítógép, nyomtató, telefon, fax, háztartási – műszaki cikkek állnak rendelkezésre. Az elhasználódott eszközök folyamatos karbantartását, cseréjét figyelemmel kísérjük. Külön figyelmet szentelünk annak, hogy a gyermekeket harmóniát árasztó színekkel, formákkal és anyagokkal vegyük körül.

3.3. Az óvoda személyi feltételei

Az óvodában a nevelőmunka kulcsszereplője az óvodapedagógus. Jelenléte a nevelés egész időtartamában fontos feltétele nevelésünkben. Intézményünkben szakmai gyakorlattal rendelkező óvodapedagógusok foglalkoznak a gyermekekkel.

Legfontosabb feladatunk:

- Törekszünk arra, hogy személyiségünk modellt, mintát jelentsen a gyermekek számára.
- Az óvodapedagógus és az óvoda működését segítő dajkák összehangolt munkát végeznek.
- Munkatársaink legfőbb erénye a nyitottság, a mindig megújulás képessége és az önzetlen gyermekszertet.
- Közösségünk arra törekszik, hogy érzelmileg meleg, elfogadó, szeretetteljes légkörben, vidáman töltsék gyermekeink a mindennapokat.

Feladat és munkakör szerinti kimutatás

Foglalkoztatottak száma 9 fő

Felsőfokú képesítéssel rendelkező óvónők száma 3 fő

Szakképzett dajka 3 fő

Konyhai dolgozó 1 fő

Pedagógiai asszisztens 1 fő

Fejlesztő pedagógus 1 fő

Az elmúlt évek során az óvónők megújították tudásukat, megszerezték a felsőfokú képesítésüket.

3.4. Pedagógiai alapelveink

Óvodánk középpontba állította a gyermeki tevékenységre épülő nevelést és ezt az elvet a teljes nevelési folyamaton keresztül kiemelten kezeli. Célunk a gyermek szükségleteinek, tevékenységeinek és képességeinek figyelembevételével a gyermek egyéni adottságainak fejlesztése. Kiemelt nevelési területeink a környezeti nevelés, természetvédelem, egészséges életmódra nevelés, testi nevelés, haza szeretetre nevelés. A kiemelt feladatok feldolgozásakor kitérek azok tartalmi, módszertani, szervezési kérdéseire. Igyekszünk elméleti felkészültségünket növelni, a témával kapcsolatos ismereteinket korszerűsíteni, és a napi óvodapedagógiai gyakorlatban beépíteni.

Programunk kitűzött nevelési célját a gyermek szükségleteinek, tevékenységeinek és képességeinek figyelembevételével, a gyermek egyéni adottságaiból kiindulva lehetséges megvalósítani.

A helyi viszonyok és körülmények figyelembevételével és ismeretében a természeti és társadalmi környezet ismeretét és védelmét, valamint az érzelmekben és lelkiekben gazdag harmonikus személyiség fejlődésének elősegítését tekintjük hitvallásunknak.

Ez által vállaljuk és felelősek vagyunk:

- Az egészséges óvodai környezet megteremtéséért.
- A nyugodt, kiegyensúlyozott, szeretetteljes óvodai légkör kialakításáért.
- A gyermek megfelelő gondozottságának biztosításáért.
- A gyermek alapvető fizikai szükségleteinek kielégítéséért.
- Minél változatosabb többfajta tevékenység egy időben történő gyakorlásához a megfelelő feltételek biztosításáért (idő, hely, eszközök, ötletek).
- A tevékenységek megszervezésében, a gyermekek tapasztalataira, az aktuális élményvilágára való támaszkodással.
- Élmények nyújtásával a minél sokrétűbb és minél komplexebb tevékenység formák kialakulásáért az óvodai csoportban.
- A gyermeki személyiség teljes kibontakoztatása, az emberi jogok és a gyermeket megillető jogok, alapvető szabadságok tiszteletben tartásának megerősítése.
- A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek szervezése.
- A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések.

Minőségi munkánkat az alábbiak szerint határozzuk meg:

- Fontosnak tartjuk a gyermekközpontú intézmény megvalósítását a fenntartó és a szülők közreműködésével igényesebb környezet kialakításával.
- Felelősek vagyunk a különböző kultúrájú családokból érkező gyermekek érzelmi biztonságáért, a másság elfogadásáért. Ezért feladatunk a pozitív élményekhez való juttatás.
- Gyermekeink érdekében ellensúlyozzuk a különböző szociális körülmények között élő családok gyermekeinek elfogadását megfelelő gondozottság, nyugodt, kiegyensúlyozott, szeretetteljes óvodai légkörrel.
- Vállaljuk, hogy pedagógusaink továbbképzéseken szerzett tapasztalataival gazdagítják minőségi munkánkat.
- Vállaljuk, hogy kiszélesítjük tevékenységi körünket gyermekeink érdekében.
- Lehetőségeinkhez mérten biztosítjuk azokat a helyzeteket, melyek lehetővé teszik, hogy gyermekeink tevékenységek útján fejlődjenek, mely az egyén számára érdekes, a csoport számára fontos és hasznos. Ennek előkészítése, közös feladata a dajkának és az óvodapedagógusoknak.

- Fontosnak tartjuk a kiemelkedő képességű és részképességek fejlődésében elmaradott gyermekekre egyénre szabott fejlesztési terv kidolgozását.
- Nevelési koncepciónk eleme a sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelése, az esélyegyenlőség megvalósítása, a társadalomba való beilleszkedés elősegítése, céltudatos, támogató környezettel, a gyermekek fejlettségéhez igazodó cselekvési módokkal és eszközökkel.
- Fontos feladatunk továbbá a szociálisan hátrányos helyzetű családok körülményeinek feltárása és a megfelelő segítség nyújtása.

Szakmai megújulásunkhoz szükséges:

- A programközpontú vezetés
- Támogató légkör kialakítása
- A felnőttek tág értelemben vett állandó tanulása
- Világos közeli és távlati célok, igényesség
- Az óvodapedagógusok és a pedagógiai munkát segítő dajkák rendszeres, céltudatos továbbképzése
- Együttműködés a szülőkkel
- A fenntartó támogatásának megnyerése

Tudatában vagyunk annak, hogy eredményességünk feltételei objektív és szubjektív tényezőktől függenek.

3.5. Az óvodai élet megszervezése

Nevelési, tanulási tervezésünkben bontjuk le és konkretizáljuk az Óvodai nevelés országos alapprogrammal harmonizáló helyi Pedagógiai programunkban szereplő elveket, célokat, feladatokat és azokhoz viszonyított értékeléseket. A tevékenységközpontú óvodai nevelés céljainak és feladatainak ismeretében a pedagógiai ráhatások rendszerét a gyermekek egyéni adottságaihoz igazodva tervezzük meg. Feladatunk a teljes nevelési folyamat tudatos átgondolása még akkor is, ha jelentős mértékben építünk a spontán, gyermeki ötletekre, tapasztalatokra.

Éves tervünk tartalmazza:

- a társadalmi és természeti környezetből azokat a témaköröket, melyeket az év során feldolgozunk
- művészeti tevékenységek témáit
- matematikai tevékenységek témáit
- mindennapos mozgás témáit
- továbbá feldolgozzuk mindennapi munkánk során a munkaközösségeink által elkészített anyaggyűjteményeinket

(találós kérdések gyűjteménye, vers- anyanyelvi játékok gyűjteménye ...).

Nevelési tervet félévenként készítünk és értékelünk (egészséges életmód alakítása, érzelmi erkölcsi közösségi nevelés fejlesztése, játék-munkatevékenység, anyanyelvi nevelés, tevékenységekbe megvalósuló tanulás fejlesztése) az egész csoportra.

Heti tematikus terv készítése a céloknak megfelelően a négyes feladatrendszer alapján történik, melyben a komplexitás fontos szerepet kap. Magába foglalja a feladatokat, képességfejlesztés módszereit, valamint a szervezési feladatokat, programokat. Az egyes feladatköröknél természetesen jelen van egymás mellett az ének, a mese, a vers, a rajz, mintázás, kézimunka, a mozgás, a beszéd- és különböző logikai műveletek sora.

Pedagógiai terveinket a megvalósítás után rendszeresen elemezzük. Az elemzés, értékelés során feltárjuk az eredményeinket és a sikertelenségünk okát. Ezek alapján fogalmazzuk meg a következő időszak céljait, feladatait.

3.5.1. A nevelés időkeretei

A gyermek egészséges fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend és a hetirend biztosítja a feltételeket a megfelelő időtartamú párhuzamosan végezhető, differenciált tevékenységek tervezésével, szervezésével. A napirend igazodik a különböző tevékenységekhez, valamint tekintettel van a helyi szokásokra, igényekre. A rendszeresség és az ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek a gyermeknek.

Az óvodai élet megszervezésének elvei:

- A gyermekek napirendjét úgy állítjuk össze, hogy a folyamatosság és a rugalmasság jellemezze.
- Családias légkör kialakítása;
- A heterogén csoportokban kiemelt figyelmet fordítunk az eltérő korosztályok igényeire;
- Törekszünk a várakozások, monoton cselekedtetések teljes kiküszöbölésére;
- A gyermek minden tevékenységet kipróbálhasson, elvégezhesen, amire képes, ami életkori sajátosságaiból adódik, és nem veszélyezteti a maga, vagy társai biztonságát.
- Kialakítjuk a harmonikus arányokat a tevékenységek között, szem előtt tartva a játék kitüntetett szerepét.

A nevelés céltudatos megtervezése során alakítjuk ki a gyermek óvodai életrendjét, időbeosztását. A hetirend és a napirend az a szervezeti keret, ami biztosítja a gyermek számára a nyugodt, kiegyensúlyozott, kiszámítható óvodai környezet megteremtését.

A gyermek egészséges fejlődéséhez szükséges a mozgásos tevékenységek szabad kibontakozása. A napirenden belül a legtöbb időt a gyermekek legfontosabb tevékenysége, a játék kapja. A szabad levegőn való tartózkodás, a gyermekek gondozásával kapcsolatos teendők (étkezés, tisztálkodás, alvás) ugyancsak beilleszthetők a játéktevékenység egész napos folyamatába. Reggel, különösen tavasszal és nyáron a szabad levegőn való tartózkodás természetes része a gyermekek napi életének. A hűvösebb idő beköszöntével is szükséges a szabad levegőn való mindennapi tartózkodás, csupán annak időtartamát csökkentjük. A napirend biztonságot, támpontot ad és állandóságot jelent a gyermek számára.

A napirenden belül rugalmasan figyelembe vehető az egyes tevékenységek időigénye. A napirend ezen kívül annak megfelelően, ahogy az évszakok változnak, vagy a gyermeki tevékenységek fejlődése ezt indokoltá teszi, változtatható, módosítható. A napirend a gyermekek nyugodt napi életét biztosítja, figyelembe veszi a fejlődés közben bekövetkezett változásokat. A gyermekek szokásrendszerének kialakításával biztosítjuk a napirenden belül megvalósuló tevékenységek végzésének zavartalanságát.

Napirendünk időkerete 10 órás óvodai nyitva tartáson belül:

- játék és szabadidős tevékenység 5 óra
- étkezés, pihenés 3 óra
- öltözködés, tisztálkodási tevékenység 1 óra 25 perc
- komplex foglalkozások naponta 35 perc

A napirendben az egyes tevékenységekre fordítható idő rugalmasan változtatható a körülmények, az évszakok, a váratlan események stb. hatására.

Hetirend:

A hetirend a napirendhez hasonlóan a folyamatosságot, a rendszerességet, a nyugalmat segíti elő az óvodai csoportban és lehetőséget nyújt a szokásrendszer segítségével az óvodások napi életének megszervezéséhez.

A hetirend, különösen a nevelési év elején teljesen másképp alakulhat, mint a nevelési év végén. Különösen a beszoktatás idején figyelünk arra, hogy minél lazább, rugalmasabb és alkalmazkodóbb hetirendet állítsunk össze. Később, az iskolára való felkészítés feladatai a hetirend és a napirend összeállításánál arra kell figyelni, hogy jusson elegendő idő a gyermeki tevékenységekre, kezdeményezésekre, ötletekre és javaslatok meghallgatására, kipróbálására vagy közös megvitatására. A rugalmasság, a helyzethez való alkalmazkodás elősegíti, hogy a hetirend a gyermek életének észrevétlen szabályozója legyen.

A hetirend kialakítása természetesen az óvodapedagógus feladata, tehát az itt megjelölt hetirend csupán általánosságban és egyetlen lehetséges módon foglalja össze a megvalósítandó feladatokat. Számtalan variációval az adott óvodai csoport és a gyermekek igényeinek, képességeinek figyelembevételével nemcsak a komplex foglalkozások helyei, de az időkeretek is megváltoztathatók.

Az óvodai élet szervezésében a gondozásnak is kiemelt szerepe van:

Az óvodapedagógus a gondozás folyamatában is nevel, építi kapcsolatait a gyermekekkel, egyúttal segíti önállóság fejlődését együttműködve a gondozást végző többi munkatárssal.

A fejlesztés módszerei, differenciált tanulásszervezés

Pedagógia céloknak, a tevékenységi terület sajátosságainak, a gyermekek szükségleteinek és a kompetencia fejlesztés lehetőségeinek figyelembevételével választjuk meg a pedagógiai módszereinket. A módszerhasználatot tudatosság, célszerűség és változatosság jellemzi, mely a nevelés – tanulás eredményességét segíti. Tervezőmunkánkban, pedagógiai tevékenységünkben megjelenik a gyermekek ismeretén alapuló egyéni differenciált bánásmód, követelményállítást, motiválás, értékelés. Fejlettségi szintnek, életkornak megfelelő gyermeki választást biztosító párhuzamos és változatos cselekvési, tevékenységi tapasztalatszerzési lehetőségek egyidejű biztosítására törekszünk. A gyermekek kapjanak választási lehetőséget.

A gyermek önmagához képest való fejleszthetőségét értjük alatta. Vagyis csak annyi feladatot adunk neki, amit meg tud oldani és sikerélményhez juthat. Ez motiválja őt a nehezebb lépcsőfokok elérésére a későbbiekben.

Az óvodáskorú gyermekek szocializációjának sajátosságait figyelembe véve tervezzük pedagógiai feladatainkat, melyek közt elsődlegesnek tartjuk a kudarcok elkerülését és az önbizalom erősítését. Olyan szervezés és irányítás szükséges, mely biztosítja az egyéni sajátosságokhoz, jellemzőkhöz való igazodást.

3.5.2. A nevelés tervezése

A tevékenységközpontú óvodai nevelés céljának és feladatainak ismeretében a pedagógiai ráhatások rendszerét a gyermekek egyéni adottságaihoz igazodva tervezzük meg.

Az óvodapedagógus számára alapvetően fontos feladat a teljes nevelési folyamat tudatos átgondolása még akkor is, ha jelentős mértékben építünk a spontán, gyermeki ötletekre, tapasztalatokra. A tervezésben tudatosan vegyük számításba, hogy az egyes gyermekek fejlődési üteme különböző és a gyermek fejlődését tekintve is különböző szinteken lehet egyik vagy másik képességét illetően.

A fejlődés dinamikája tehát egy-egy gyermek esetében a különböző területeken más és más lehet. A nevelés és tanulás tervezése egy tömbben, egymással szoros kölcsönhatásban valósítható meg. A tervezés során mindig a négyes feladatrendszerből kiindulva tervezzük meg a gyermeki tevékenységeket és ezen keresztül a szükséges fejlesztéseket. A cél és a feladatok ismeretében a fejlesztést hosszú távon, éves, féléves periódusokban gondoljuk át, konkrét formában tervezni inkább egy vagy kéthetes periódusokban célszerű, hiszen csakis ez esetben nyílhat lehetőségünk a gyermekek spontán ötleteinek és tapasztalatainak begyűjtésére és a nevelőmunkában való felhasználására.

A gyermeket foglalkoztató élmények és tapasztalatok éppen olyan része a nevelésnek, mint az óvodapedagógus által előzetesen átgondolt és megtervezett feladatok.

A gyermeki személyiség fejlesztése az életre való felkészítés feltételezi a gyermek szűkebb és tágabb környezetében megszerzett, átélt élményeinek és tapasztalatainak, ötleteinek, aktuális tevékenységeinek beépítését a nevelőmunka egészébe. Ezért a tervezés során külön is biztosítani szükséges a gyermeki tapasztalatok előre nem tervezhető tartamának megjelenítését a tervező és megvalósító munkában. A gyermekek folyamatos megfigyelése, az óvodások élményeinek meghallgatása és közös élmények nyújtása a tervezés előkészítő folyamatához tartozik.

A rövid időszakot átfogó tervezés ugyanakkor lehetővé teszi olyan nevelési alaphelyzet kialakulását, amiben a gyermek és az óvodapedagógus aktív egymásra hatása képes a nevelési, tervezési folyamatot befolyásolni. Alapvetően a tevékenységek megtervezéséből kiindulva a neveléstanulás komplex egymásra hatását figyelembe véve szükséges tervezni.

A tervezésnél ne az ismeretanyag növelésére, hanem a több alkalommal, sokoldalúan, különböző nézőpontokból való megközelítésre helyezzük a hangsúlyt. Kevesebbet, de azt alaposabban, többoldalú tapasztalatszerzés és tevékenykedtetés segítségével tervezzük meg.

A heti ütemterv megírása egyben a napi vázlatot is megadja az óvónő számára, ezért nem szükséges a külön vázlatírás. A gyermekek ötleteinek, javaslatainak feljegyzése, összegyűjtése a tevékenységek sokszínűségének megtervezéséhez nyújt segítséget.

A gyermekek megismerését, fejlesztését, fejlődését a külön személyre szóló személyiség lapon követjük figyelemmel. Ebbe a dossziéba kerül a Szakszolgálat véleménye, melyik gyermekkel mit és hogyan kell fejleszteni.

Az óvodapedagógus feladatai a nevelőmunka dokumentálásával kapcsolatban:

- Heti nevelési-tanulási tervkészítés
- Hetirend és napirend összeállítása
- A gyermek fejlődésének megfigyelését szolgáló feljegyzések vezetése
- A nevelőmunka folyamatos tervezése, értékelése

- Féléves tervezőmunka készítése

3.6. Nevelőmunkánk eredményei

Óvodánkban kialakult rendje és hagyományai vannak. Óvodai csoportjaink részben vegyes életkorúak, így családi mintára együtt nevelődhetnek különböző életkorú, valamint a sajátos nevelési igényű gyermekek és a testvérek is. Ebben a szervezési formában biztosított a modellkövetés, az utánzás feltétele, eredményesebb a szocializálódás, az önállóság tanulása. Családias légkörben folyó gyermekközpontú nevelés a gyermekek testi – lelki – értelmi fejlődését szolgálja.

Óvodánk középpontba állította a gyermeki tevékenységre épülő nevelést és ezt az elvet a teljes nevelési folyamaton keresztül kiemelten kezeli.

Rugalmas napirendünkben megnövelt idő áll rendelkezésre a szabad mozgásra, játékokra és a játékban szervezett tanulásra.

A képességfejlesztést tevékenységeken keresztül, nevelési tartalmak közvetítésével – tudatos, pedagógiai irányítással végezzük.

Célunk a gyermek szükségleteinek, tevékenységeinek és képességeinek figyelembevételével a gyermek egyéni adottságainak fejlesztése.

A helyi adottságaink lehetővé teszik a természet szeretetére nevelés optimális „kihasználását”, és kirándulások szervezésével a természetszerető, természetvédő személyiség kialakítását.

A kiemelt feladatok feldolgozásakor kitérünk azok tartalmi, módszertani, szervezési kérdéseire. Igyekezünk elméleti felkészültségünket növelni, a témával kapcsolatos ismereteinket korszerűsíteni, és a napi óvodapedagógiai gyakorlatban beépíteni.

Szoros kapcsolatot alakítottunk ki Chips színházzal és a Habakuk bábszínházzal is.

Hagyománnyá vált óvodánkban az Ősz köszöntő és nyár búcsúztató, Márton napi Vásár megrendezése, külső meghívott vendégek szereplésével (ugrálóvár, arcfestés, rajzkiállítás, lufi bohóc, póni lovaglás stb.)

Az infokommunikációs lehetőséget kihasználva az óvodának van internetes zárt csoportközössége, melyen keresztül informálódnak, kapcsolatot tartanak a szülők egymással. Az óvoda is rendelkezik internetes felülettel, melyen napi, szinten frissítve tesszük közzé az aktuális híreket, információkat.

4. GYERMEKKÉP – ÓVODAKÉP

*„... érzéssel kell bánni velük. Ha erőltetjük,
rögtön megijednek. Hagyni kell, hogy
kiteljesedjenek. Az a lényeg, hogy ne akarjuk
megváltoztatni az egyéniségüket.”
(Nicholas Ewans)*

4.1. Küldetésnyilatkozat

A Kiskuckó Óvoda nevelőtestületének küldetése a 3-6 éves korú gyermekek társadalmi gyakorlatra való általános felkészítése, amely magába foglalja a gyermeki személyiség fejlesztését és az életre való felkészítést a tevékenységek által a tevékenységeken keresztül. Intézményünkben legfőbb tevékenység a játék.

Azért dolgozunk, hogy a 3 - 6 éves korú gyermekek harmonikus személyiségének életkorra jellemző tulajdonságait kibontakoztassuk és erősítsük. Fejlesszük a gyermekek beszédképességét, erősítsük önállóságát, megalapozzuk és növeljük önbecsülését. Segítsük az akadályozott és részképesség zavarokkal küzdő, valamint a kiemelt képességű gyermekeket, és a másság elfogadását. A nehéz élethelyzetben lévő családoknak segítséget, támogatást nyújtunk.

Olyan óvodába várjuk a gyerekeket, ahol szeretetben, otthonos, derűs, nyugodt légkörben, biztonságban tölthetik egész napjukat, személyiségüket fejlesztő játékok közt válogathatnak és dinamikus, gyermekszerető óvodapedagógusok és a pedagógiai munkát segítő, dajkák veszik őket körül.

- Naponta mesét hallgathatnak, verset tanulhatnak.
- Részt vehetnek a hagyományok ápolásában.
- Beszédhibájukat logopédus javítja.
- Heti rendszerességgel ismerkedhetnek a gyermektornával.
- A kézműves foglalkozásokon megismerkedhetnek a legváltozatosabb anyagokkal, eszközökkel és technikákkal.
- Részképesség elakadásoknál gyógypedagógus nyújt segítséget a szakszolgálatnál.
- Tágas udvaron tölthetik szabadidejüket.

Nevelő munkánk tudatos, tervszerű tevékenység, amelyben érvényesül a partnerközpontú szemlélet, a kulturált párbeszéd, az építő kritika, korrekt érdekérvényesítés.

4.2. Gyermekkép

A gyermek maga a csoda, akinek az a dolga, hogy fejlődjön. Örökmozgó, kíváncsi, szeretetre és odafigyelésre vágyó közösségi lény, saját akarattal, önálló vágyakkal, álmokkal, képességekkel, ismeretekkel. Állandó fejlődésben lévő kisember, formálódó személyiséggel. A gyermekeknek sajátos, életkoronként és egyénenként változó testi és lelki szükségletei vannak. A személyiség kibontakoztatásában fontos szerepet játszik a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezet.

A családokkal együttműködve, a nevelési tevékenységüket kiegészítve és segítve – a gyermekek spontán érését hangsúlyozva, olyan gyermekeket szeretnénk nevelni, akik közül legtöbben az óvodáskor végére készen állnak az iskolai tanulás megkezdésére.

- A gyermek legyen boldog, önálló és kiegyensúlyozott, viselkedése igazodjon az emberi együttélés szempontjából lényeges szabályokhoz.
- Érezze jól magát társai és nevelői között az óvodánkban. Legyen aktív, érdeklődő, szívesen tevékenykedjen.
- Szeresse a mozgást, felnőtt korára váljon életformájává az egészséges életmód.
- Testileg és lelkileg egészségesen fejlődjenek. Rendelkeznek az életkoruknak megfelelő testi és lelki képességekkel és készségekkel.
- Választékosan beszélik anyanyelvüket, gondolataikat világosan kifejezik.
- Óvodánk törekszik és lehetővé teszi a gyermek kibontakoztatását, biztosítva minden gyermek számára az egyenlő hozzáférést, tudatosan kerüli a nemi sztereotípiák erősítését, elősegíti a nemek társadalmi egyenlőtlenségével kapcsolatos előítéletek lebontását.
- Kötődjön a természethez, tisztelje, és bátran alakítsa környezetét, a világot anélkül, hogy kárt okozna benne, tudjon rácsodálkozni, felfedezni azt.
- Legyen büszke magyarságára ismerje meg népének kultúráját, hagyományait.

4.3. Óvodakép

Olyan óvodában kívánjuk nevelni a gyermekeket, ahol a gyermek, a szülő és a munkatársak egyaránt felszabadultan, biztonságban érzik magukat.

Óvodánk a köznevelési rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője a gyermekek harmadik életévétől, az iskolába lépésig. Biztosítjuk az óvodáskorú gyermekek fejlődésének és nevelésének optimális feltételeit.

Az óvoda funkciói:

- óvó-védő
- szociális
- nevelő, személyiségfejlesztő.

A tevékenységközpontú helyi óvodai pedagógiai programunk keretében, a gyermeki személyiség komplex fejlesztésével végezzük nevelő, szocializáló munkánkat az óvodások sokoldalú, harmonikus fejlődésének, a gyermekek személyiségének kibontakoztatásával, a hátrányok csökkentésével, az életkori és egyéni sajátosságok, valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével (ideértve a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátását is). Tevékenységünkben kiemelt figyelmet szentelünk a kézművességnek, a manuális tevékenykedtetésnek, a hagyományok ápolásának, környezeti nevelésnek az egészséges életmód, és a kommunikáció megalapozásának.

Változatos tevékenységekkel és élményekkel biztosítjuk a kiegyensúlyozott, nyugodt óvodai életet gyermekeink számára. Óvodánk mindezek teljesítésével segíti az iskolai közösségbe történő beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlődését.

MOTTÓNK: Az igazi csodákat együtt fedezzük fel!

4.4. Óvodánk specialitásai

Alaptevékenysége: „Az óvoda a gyermek hároméves korától a tankötelezettség kezdetéig nevelő intézmény. A gyermek abban az évben, amelynek augusztus 31. napjáig a hatodik életévét betölti, legkésőbb az azt követő évben tankötelessé válik.”

„A gyermek abban az évben, amelynek augusztus 31. napjáig a harmadik életévét betölti, a nevelési év kezdő napjától legalább napi négy órában óvodai foglalkozáson vesz részt.” (*A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény*)

- Biztosítjuk az egyenlő hozzáférést minden óvodai foglalkozáshoz.
- Ha szükséges, akkor sajátos nevelési igényű gyermekeket nevel és oktat.
- A szabad vallásgyakorláshoz helyet és időt biztosítunk, az óvodai foglalkozások rendjéhez igazítottan szerdai napokon hitoktató bevonásával
- Részképesség zavarok szűrése és terápiája a szakszolgálattal együttműködve, fejlesztőpedagógus bevonásával történik.

- Logopédiai ellátást biztosítunk heti rendszerességgel, a 2011.évi CXC tv. 75§ (4) figyelembevételével.

4.5. Szociokulturális jellemzők

Az óvodánkba jelentkező gyermekek tükrözik a falusi népesség sokszínű rétegződését. Tapasztaljuk, hogy a családokkal, a családokon belül a gyermekeknek életkörülményei mennyire befolyásolóan alakítják óvodai nevelésünket. Ahogy szerte az országban észlelhető, a mi községünkben is nyomon követhetők a technikai fejlődésének hatása, a családokon belüli korlátozottabb lehetőségek, a családszerkezetek változásai, élményforrások csökkenése, megélhetési problémák, munkanélküliség, s vonzatként az életszínvonal romlása, tartalékok felélése, a családi klímában fellelhető frusztráció. Mindezek ismeretében igyekszünk élmény gazdaggá formálni óvodai életünket, amelyben meghatározó erővé válhat a gyermekeket körülvevő tárgyi és személyi környezet.

Óvodásaink jellemzően kis családokból (apa + anya + gyermek vagy gyermekek) érkeznek, de megtalálhatóak a nagy- és a több generációs családok is. Évente változó számú az intézményünkben a csonka családból érkező gyermekek aránya.

A gyermekek családi házakban élnek, melyek általában összkomfortosak és komfortosak. Az óvodánkban jelentős az önálló szobával rendelkező gyermekek száma, más részük testvérével osztozik meg egy szobán. A családok légköre zömmel nyugodt, harmonikus, de előfordulnak zaklatott életvitelű családból járó óvodás korú gyermekek is. A létszám arányában az anyák nagyobb hányada dolgozik, jelentős a gyeseen lévők és a főállású anyák aránya. A szülők döntő többsége szakmunkásképzőt végzett, vagy érettségizett, ennél alacsonyabb végzettségűek is vannak. A diplomás szülő a legkisebb arányú. A szülők fizikai-, szellemi alkalmazottak, a vállalkozók igen kevés számot képviselnek. Anyagi helyzetük heterogén, az iskolai végzettségnek nincs meghatározó jelentősége az anyagi körülményekben. Az anyagiak léte vagy hiánya a társadalmi értékek elsajátításában összefüggést mutat az iskolai végzettséggel.

A szülők az óvodával szembeni elvárásaikat a családias légkörben történő, a személyiséget tiszteletben tartó neveléssel, gyermekvédelemmel és pedagógiai felvilágosító tevékenységgel kapcsolatosan fogalmazták meg.

4.6. Intézményi célok

A gyermekek:

- Szívesen járjanak óvodába, érezzék ott biztonságban magukat;

- Fejlődjenek egyéni tempójuknak, érési sajátosságaiuknak megfelelően.
- Legyenek aktív résztvevői a társas-kapcsolatoknak, fogadják el a másságot;
- A magyar nyelv segítségével legyenek képesek közreadni gondolataikat, kifejezni érzelmeiket;
- Legyen természetes számukra az egészséges életmód; legyen egészséges önbecsülésük, önbizalmuk;

A szülők:

- Szívesen, bizalommal vegyék igénybe szolgáltatásainkat.
- Ismerjék, véleményezzék és támogassák az óvodában folyó nevelőmunkát.
- Aktívan kapcsolódjanak be az óvodai élet szervezésébe.

Munkatársi közösségünk:

- Maradéktalanul valósítsa meg a Pedagógiai programot.

Feladatok:

- Az óvodai életet vonzóvá tesszük.
- Segítjük a gyermeket a szülőtől való zökkenőmentes elválásban, megszerettetjük vele társait és az óvodában dolgozó felnőtteket.
- Tervszerűen élményeket, tevékenységeket, eszközöket biztosítunk, támogatjuk a gyermekek spontán kezdeményezéseit;
- Folyamatosan figyeljük és írásban rögzítjük fejlődésüket;
- A fejlődésben elmaradó gyermekeket a szülők belemagyarázásával, speciális segítséggel támogatjuk;
- Olyan szülői fórumokat szervezünk és támogatunk, ahol a szülői közösség az óvodai nevelőmunkában érvényesítheti érdekeit;
- Folyamatos, szakszerű tájékoztatást és tanácsot adunk a szülőknek a gyermekek fejlődéséről, nevelésről.

5. A TUDATOS FEJLESZTÉS FELTÉTELEI

Valljuk, hogy a tudatos fejlesztés az óvodapedagógus által irányított, befolyásolt, de nemkizárólagosan tőle függő folyamat. A társadalmi – gazdasági környezet, a helyi lehetőségek, a gyermekcsoport összetétele, életkora, a szülők igényei és nevelési szokásai mind befolyással vannak a fejlesztés tartalmára.

5.1. Az óvodapedagógus és gyermek aktív együttműködése

Az óvodapedagógus jelenléte a nevelés egész időtartamában fontos feltétele az óvodai nevelésnek. Mindezért fontos a program megvalósítása érdekében a csoportomként két óvodapedagógus és egy dajka biztosítása. Programunk alapján a gyermeknek éppúgy lehet véleménye, elképzelése, ötlete, javaslata, mint a felnőttnek. A gyermeket ugyanis saját környezete, tapasztalatai, élményei befolyásolják, amit nem hagyhatunk figyelmen kívül a nevelés folyamatában. Ezekre az élményekre, tapasztalatokra építünk és tervezzük a tevékenységeket. Törekszünk a gyermekek érdeklődésének folyamatos fenntartására, hogy aktivitásuk fennmaradjon a tevékenység végéig.

5.2. Az óvodapedagógus modell szerepe

Óvodáskorban, de későbbi életkorban is a példa a leghatásosabb nevelő erők egyike. Éppen ezért nagyon fontos, hogy mit és hogyan mondunk, miként viselkedünk, hogyan öltözködünk stb. Különösen 3-4 éves korban meghatározó a pedagógus személyisége, hiszen kezdetben a gyermek teljesen kritikátlanul, válogatás nélkül utánoz, kizárólag a szeretett és érzelmileg hozzá legközelebb álló felnőtt kedvéért.

Sok múlik tehát azon, milyen értékeket preferálunk mi óvodapedagógusok, a gyermek környezete és azon belül elsősorban a család. Gyakran előfordulhatnak értékkonfliktusok a család és az óvoda között. Ilyenkor az óvodapedagógusainknak rendkívül tapintatosan és kizárólag a gyermek érdekeit figyelembe véve kell közelítenie a megoldás felé. Elfogadjuk a szülők szociokulturális környezetének különbségeit, etnikai hovatartozását, másságát, mert csak így tudunk velük „együtt nevelő” kapcsolatot teremteni különösen a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek érdekében.

A gyermek már megtanul, és magával hoz bizonyos értékeket a családból, melyeket az óvodában is tiszteletben kell tartani. Az óvónők mintegy átveszik, átvállalják a gyermek óvodai életében az anya szerepét. Az ő biztonságot és harmóniát sugárzó egyénisége feltétlenül hatni fog a gyermeki személyiség fejlődésére. Ezért gondoljuk azt, hogy a gyermek harmonikus fejlesztésének

alapkövetelménye abból indul ki, hogy a gyermek-felnőtt kapcsolat alapja és mintája egész gyermekkoron át a gyermek-szülő viszony.

Ebben a kapcsolatban kell az óvónőknek napközben mintegy helyettesítenie az anyát. A biztonságérzet egyik biztosítója a testi kapcsolat, az ölelés fontossága. Az óvodában még 6 éves korban is igénylik a gyermekek a gyakori simogatást, szeretgetést, ölelést. A gyermekek számára állandó értékrendet adó, érzelmi biztonságot nyújtó, derűs, szeretetteljes, elfogadó légkört teremt. Személyisége nyitott, derűs, nyugalmat áraszt. A gyermek és az óvodapedagógus aktív együttműködése a felnőttől is másfajta beállítódást, viselkedést igényel. El kell fogadnia, hogy nemcsak ő irányíthatja a gyermeket, hanem a gyermek is hat rá. Kapcsolatuk aktív és kölcsönös. Ez a pedagógusi magatartás feltételezi az önállóság, rugalmasság, döntési képesség, helyzetfelismerő képesség meglétét. Tudomásul kell vennünk, hogy olyan nevelő képes a gyermeket az életre, az önálló gondolkodásra serkenteni, aki maga is rendelkezik ezekkel a képességekkel.

5.2.1. Az óvodapedagógus szakmai elkötelezettsége

Óvodapedagógusaink pedagógiai tevékenységüket folyamatosan elemzik, értékelik és fejlesztik. Önképzések és szervezett továbbképzések útján arra törekednek, hogy gazdagítsák ismereteiket a pedagógiai munka területén. A megszerzett ismereteket beépítik pedagógiai munkájukba.

Az intézmény szakmai munkaközösségében aktívan részt vesz. Feladatot vállal és együttműködik, a tervezett témák, a szervezett programok megvalósításában. Igénye, hogy az óvodapedagógia legújabb eredményeiről folyamatosan tájékozódjon. Kihasználja a szakmai egyesületek által nyújtott alkalmakat, továbbképzéseket, a szakmai tájékozottság és szaktudása fejlesztésére. Igénye legyen, hogy az óvodapedagógia legújabb eredményeiről tájékozódjon. Törekszik pedagógiai kommunikációjának folyamatos fejlesztésére. Szóbeli és írásbeli kommunikációját folyamatosan elemzi, értékeli, fejleszti. Szakirodalmi tájékozottsága írásbeli munkájában megnyilvánul. Hatékony kommunikációra és együttműködésre képes a különböző társadalmi rétegekkel (szülő, gyermek, vezető, külső partnerek).

Lehetőség szerint alkalmazza az intézményen belüli és kívüli szakmai kommunikáció online formáit. Igyekszik alkalmazni az információszerzésnek, szakmai együttműködésnek intézményen kívüli lehetőségeit is. Szakmai tevékenységéről beszámol, a szakmai anyagot hozzáférhetővé teszi.

Rendszeresen tájékozódik az óvodai nevelést segítő digitális eszközökről, annak használatáról és lehetőség szerint alkalmazza is őket. Szakmai munkájában felhasználja a szakmai útmutatókat, valamint a CD, DVD lejátszó, projektor, laptop, táblagép, számítógép adta lehetőségeket.

Pedagógiai tevékenysége során új tapasztalatszerzési módokat, munkaformákat képességfejlesztő eszközöket igyekszik alkalmazni. Óvodánk fejlődése érdekében részt vesz, szerepet vállal fejlesztő tevékenységben, pályázat írásban, pályázat megvalósításban.

5.3. Az óvodapedagógus a dajka együttműködése

Az óvodában a nevelés eredményességéhez a dajka munkája is hozzátartozik.

A tevékenységközpontú óvodai program megvalósítása során a dajka munkája az óvodapedagógusával összehangoltta válik, mert a dajkát a pedagógiai munka közvetlen segítőjének tekintjük. A dajka egyike a gyermeket nevelő felnőttnek, aki éppúgy, mint az óvodapedagógus, magatartásával, teljes lényével, beszédstílusával, öltözködésével hatást gyakorol a kisgyermekre.

Ahhoz, hogy a nevelési folyamatban a dajka közvetlenül és tevékenyen részt vehessen, elsősorban arra van szükség, hogy megfelelő szinten tájékoztatva legyen az óvoda és az adott óvodapedagógusok nevelési elképzeléseit, módszereit illetően.

Tudnia kell, milyen célok érdekében, hogyan kívánják az óvónők a gyermekcsoport fejlesztését megvalósítani. Ez a tudás, különösen a szakképzett dajkák esetében megsokszorozhatja a felnőttektől kiinduló nevelő hatásokat.

A dajka kompetens szerepköri feladatai:

Az óvoda óvó-védő funkciójának teljesítése. A gyermekekről kapott információk felettese felé való továbbítása. A saját elfogadó, befogadó attitűdjének kiépítése. Lelki egészségének védelme. Az óvónő útmutatása alapján alkalmazza az egyéni bánásmód elvét és a differenciált módszereket. Segítse a gyermekek tevékenységét, de ne csinálja meg helyettük.

5.4. A vezető szerepe

A vezető szerepe az, hogy oly módon irányítsa a kollektív tevékenységeket, hogy jelentősen előmozdítsa a gyermekek haladását és munkatársai fejlődését.

Ismerje és próbálja kiküszöbölni az eredményeket rontó tényezőket. A meglévő erőforrásokat legyen képes felhasználni (alapítvány, pályázatok). Természetesen kedvező légkört teremtsen a problémák, ötletek felvetéséhez, serkentsen és értékelje a helyi innovációkat.

Menedzselje, ismertesse meg óvodáját a környezetével. Legyen elkötelezettje az integrációs nevelésnek.

6. AZ ÓVODA KAPCSOLATAI

Az óvoda és környezetének együttműködése:

Az óvoda környezetét tekintve külön kell szólni a gyermekek szűkebb és tágabb környezetéről. Ahhoz, hogy a gyermek biztonságban érezze magát, ismernie kell az őt körülvevő közvetlen környezetet. A 3 évesek eleinte a csoportszobával és a kiszolgáló helyiségekkel ismerkednek meg és fokozatosan tágitjuk azt a teret, ahol mozoghatnak. A csoportok átjárhatóságát, az udvar teljes nyitottsága a nagyobb gyermekek számára nyújt biztonságos mozgásteret. Ahogy bővül a gyermekek által megismert és megértett közvetlen környezet, lehetőségük nyílik megfigyelni az ott élő és dolgozó felnőttek munkáját.

Fontos, hogy az óvodában minél több alkalmuk legyen a gyermekeknek a különböző munkafolyamatok megfigyelésére és a környezetükben zajló események átélésére. Ha látják egy egyszerű dolog előállítását, könnyebben értik meg a bonyolultabbakat is. A környezettel való közvetlen kapcsolat fejlesztése magában foglalja valamennyi óvodai tevékenységet.

A szűkebb környezetben való biztonságot eligazodást fokozatosan követi a táguló világ megismerése. Egyre nagyobb térben adunk lehetőséget a mozgásra, a megismerő tevékenység határai bővülnek. Az óvoda közelében zajló sétától elindulva a környék kirándulóhelyeit felkeresve, az adott település létesítményeit látogatva egyre bővülnek a gyermek környezetével kapcsolatos ismeretei.

Az óvoda nevelőmunkáját a helyi környezet egyre intenzívebb formában befolyásolja és ez a tendencia a jövőben fokozódni látszik. Valamennyi esetben a folyamatos és rendszeres kapcsolattartáson van a hangsúly. Az óvodának kezdeményezőként kell fellépnie, hiszen a kapcsolattartást a gyermekek harmonikus fejlődése érdekében szükséges megvalósítani.

Éppen ezért szükséges az óvoda külső kapcsolatait építeni az alábbi csoportosítás alapján:

- **Az óvoda és a család**
- **Az óvoda és a fenntartó**
- **Az óvoda és az iskola**
- **Az óvoda és a különböző közművelődési intézmények kapcsolatai és együttműködési lehetőségei.**
- **Az óvoda egyéb kapcsolatai**

Együttműködés, kapcsolattartás formái

A gyermekek érdekében tudatosan kezdeményezően együttműködünk a szakmai partnerekkel, szülőkkel, kollégákkal. Arra törekszünk, hogy a pedagógiai munkát segítő és egyéb partnerekkel a kölcsönös megbecsülés, a megfelelő kommunikáció, együttműködésre való törekvés, más véleményének tiszteletben tartása legyen jellemző.

Igyekszünk megismerni és használni a kapcsolattartás és együttműködés során az infokommunikációs eszközöket és a különböző online csatornákat a többirányú kapcsolattartás érdekében.

6.1. Az óvoda és a család

Az óvodai nevelés a családi neveléssel együtt, azt kiegészítve szolgálja a gyermek fejlődését. Ennek alapvető feltétele a családdal való együttműködés. Az együttműködés formái változatosak, a személyes kapcsolattól a különböző rendezvényekig magukban foglalják azokat a lehetőségeket, amelyeket az óvoda, illetve a család teremt meg. Az óvodapedagógus figyelembe veszi a családok sajátosságait, az együttműködés során érvényesíti az intervenciók gyakorlatot, azaz a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait.

Alapelvek:

- A nevelésben az óvoda elismeri a család elsődlegességét, tiszteljük a szülőt, elfogadjuk még akkor is, ha a gyermeknevelésben súlyos hiányosságokat tapasztalunk.
- A szülőkkel való kapcsolatunkban az őszinte odafordulást, az empátiát és a segítő szándékot éreztetjük addig a pontig, amíg a szülő képes elfogadni.
- A kapcsolatunkat a tapintatra építjük, és arra törekszünk, hogy ez tovább mélyüljön a közös programok, együttes tevékenységek alkalmával.
- Elismerjük és elfogadjuk a család szokás és szabályrendszerét, tapintatosan befolyásoljuk az életmód jó szokásainak alakításában.
- Tiszteletben tartjuk a családok vallásos érzelmeit, politikai álláspontját.
- Mindaddig a család magánügyének tekintjük a családban történeteket, amíg azt nem tapasztaljuk, hogy azok a gyermek fejlődését, testi és lelki épességét veszélyeztetik.
- A gyermekek testi bántalmazásának, lelki sanyargatásának legkisebb gyanúja esetén is azonnal fellépünk.
- A gyermeki személyiség feltétel nélküli tisztelete és védelme.

Cél:

- Az óvodai és a családi nevelés egységének megteremtése, a nevelőpartneri viszony kialakítása és működtetése;
- Olyan nevelői hatások érvé a gyermekeket, amelyek egymást erősítve segítik a gyermekek fejlődését.

Feladat:

- A kapcsolattartás eddigi formáit minden nevelési év elején ismertetjük a szülőkkel;
- Új kapcsolattartási formák kidolgozása a szülők bevonásával;
- Szülői szervezet létrehozásának és működésének támogatása;
- Pontos információátadással segítjük a pontos tájékozódásukat;
- A PP véleményezésének megszervezése- véleményüket figyelembe vesszük;
- Első szülőértekezlet alkalmával ismertetjük a PP-ot és a Küldetésnyilatkozatunkat.
- Az egységes nevelői ráhatások érdekében fejlődés-lélektani, pedagógiai előadásokat is szervezünk külső meghívott szakemberekkel is;
- Éves együttműködési terv közös elkészítése

A kapcsolat formája	Célja	Módszere	Határideje
Beiratkozás	Ismerkedés a szülővel, a gyermekkel; ismerkedés az óvodával	Egyéni beszélgetés, az óvoda megtekintése	Az önkormányzat által megjelölt időpontban.
Családlátogatás	A család nevelési stílusának, a gyermek életkörülményeinek megismerése. Melyek az előzetes várakozásaik, mit várnak az óvodától. Miért választották a mi intézményünket? Szülő és pedagógus közti bizalmi kapcsolat erősítése.	Játék és beszélgetés a gyermekkel, beszélgetés a szülőkkel.	Minden tanév elején, ill. az új gyermek érkezését megelőzően, legkésőbb szeptember 15-ig.

Szülői értekezlet	PP megismertetése, az óvodai élettel kapcsolatos információk megbeszélése. A gyermekcsoport életének, tevékenységeinek bemutatása. Beszoktatás jellemzői. Pedagógiai előadások a nevelés egy-egy területének bemutatásával. A fejlődés-lélektani ismeretekről tájékoztatás a szülők kívánsága szerint. Jellemző nevelési problémák megbeszélése. Az iskolaérettség jellemzői.	Előadások, helyzetelemzések tájékoztatások, beszélgetések	Szeptember, február és május hónapban
Fogadó órák	A gyermek egyéni fejlődésének, a nevelés eredményeinek, egyéni módszereinek és a problémáinak megbeszélése.	Egyéni beszélgetés	Egyeztetett időpontban: évente minden gyermekről minimum 2x
Nyílt nap	1-1 napos betekintés az óvoda mindennapjainak folyamatába. PP gyakorlati megvalósítása, megfigyelési szempontokkal a szülők tájékozódásának segítése a	Megfigyelések, egyéni és közös megbeszélések.	Novemberben és márciusban

	gyermekük csoport béli tevékenységéről.		
Szülői közösség képviselői	Szülői feladatok koordinálása, szülők érdekképviselése, közös munkák tervezése, szervezése	Értekezlet, megbeszélés; közös munka	Nevelési év elején és szükség szerint. Alkalmasszerűen
Családi munkadélután	Az óvoda játékainak, kertjének felújítása, karbantartása	Közös munka	Tavasszal
Nyílt Ünnepek: Karácsony Anyák napja Évzáró nagyok búcsúja	Közös élmények, az óvoda és család közötti kapcsolat mélyítése.	Szervezés, beszélgetés szülők bevonásával.	December, május és június hónapban
Kirándulás	Közös élmények, az óvoda és család közötti kapcsolat mélyítése.	Kirándulás	tanév végén

6.2. A külső kapcsolatok rendszere

Az óvoda kapcsolatot tart azokkal az intézményekkel, amelyek az óvodába lépés előtt, az óvodai élet során (pedagógiai szakszolgálat intézményei, gyermekjóléti szolgálatok, gyermekotthonok, egészségügyi, illetve közművelődési intézmények) és az óvodai élet után (iskola) meghatározó szerepet töltenek be a gyermek életében. A kapcsolattartás formái, módszerei alkalmazkodnak a feladatokhoz és a szükségletekhez. A kapcsolat kialakításában és fenntartásában az óvodánk nyitott és kezdeményező.

Közvetett partnerek:

Partnerlista a pedagógiai munkát érintők köréből:

Közvetett partnerek:

- Fenntartó Önkormányzat
- Szakszolgálat
- Pedagógiai Szakszolgálat
- Családsegítő Központ

- Gyermekorvos
- védőnő

Cél:

- PP céljainak megvalósításához a közvetett partnerek támogatásának megnyerése;

Feladat:

- a partnerek számontartása a partnerlistán, kapcsolattartó személyek megjelölése, felkérése;
- folyamatos kapcsolattartás;

Az együttműködés formái:

- értekezletek;
- levelezés
- kölcsönös látogatás és tájékozódás.

Az óvoda működése, a gyermekek szociális-, gyermekvédelmi és nevelési ellátása érdekében rendszeres kapcsolatot tart fenn más intézményekkel, az óvodavezető, vagy megbízottak útján.

Így a:

Fenntartó önkormányzat

- Az óvodavezető részt vesz meghívás alapján a képviselőtestületi üléseken, beszámolót tart az éves munkájáról, meghívja a testület tagjait az óvodai rendezvényekre.
- A gazdasági együttműködés szabályait külön megegyezésben rögzítjük

Gyermekjóléti szolgálat, családsegítő

- Jelzőrendszeri tagként folyamatos az együttműködés

Szakszolgálat

- A gyermekek fejlesztésének iskolára alkalmasságának, elbírálásában szükség szerint közreműködő szakszolgálattal az óvodavezető állapodik meg az együttműködés formáiban.

Egyház

- Biztosítjuk a helyet és az időt a szabad vallásgyakorlásra

Gyermekorvos, gyermek fogászat

- Évente egyszer felméri a óvodások fizikai állóképességét, felméri az iskolába menő gyermekek szomatikus fejlettségét. Évi egy alkalommal szűrővizsgálatot szervez.

Védőnő

- Az óvodával rendszeres kapcsolatot tart.

Más óvodával való kapcsolattartás:

- Kölcsönös tapasztalatcsere
- Egymás programján való részvétel
- Ünnepségek megszervezése, részvétele

Együttműködés az iskolával:

A köznevelési törvény értelmében: 72.§ (2) „A szülő gyermeke adottságainak, képességeinek, érdeklődésének megfelelően, saját vallási, világnézeti meggyőződésére, nemzetiségi hovatartozására tekintettel szabadon választhat óvodát, iskolát, kollégiumot. „

Partnerünk: Öveges József Általános Iskola

Cél:

- A gyermekek érezzék jól magukat az iskolában;
- Az óvoda-iskola átmenet legyen zökkenőmentes.

Feladat:

- Iskolalátogatás a gyermekekkel;
- Együttműködés az iskola alsós tanítóival

Az együttműködés formái:

- A gyermekekkel közös és kölcsönös intézménylátogatás;
- Képzések, továbbképzések, tapasztalatcsere
- Nyílt napok az iskolában
- Közös szülői értekezletek
- Közös versenyek, rendezvények a gyermekek részére

Az óvoda és a különböző közművelődési intézmények kapcsolatai és együttműködési lehetőségei:

Az óvoda és különböző közművelődési intézmények kapcsolatát a környezetben meglévő lehetőségek határozzák meg. Könyvtár, bábszínház, közösségi ház, közösségi egyéb létesítmények sajátos lehetőségeit hasznosítsa az óvoda saját nevelési feladatainak megvalósításában. Mindezt úgy építjük be az óvoda életébe, hogy a nevelés és természetesen a gyermekek szempontjai legyenek az elsődlegesek. Ne kiszolgálója legyen az óvoda ezeknek az intézményeknek,

hanem szükség szerinti felhasználója. Kerülni kell a gyermekek túlterhelését okozó fárasztó, hosszan tartó, vagy a gyermekek életkorának nem megfelelő programokat. A programok színvonala és minősége is meghatározó abban, hogy melyik intézménnyel lép az óvoda tartós kapcsolatba. Az igényesség, az odafigyelés a művészi élmények későbbi befogadását nagy mértékben elő tudja segíteni. A kezdeményezés és ezzel együtt a nagyobb felelősség ebben a kapcsolattartásban az óvodára hárul. Az óvodapedagógusoknak a tervkészítés időszakában már gondolniuk kell arra, milyen programokkal színesíthető, fejleszthető az óvodai élet.

7. A FEJLESZTÉS TARTALMA

Meggyőződésünk, hogy a tevékenységek által nevelődő gyermek felnőve aktív részese lesz saját természeti és társadalmi környezete kialakításának. Éppen ezért a tevékenységközpontú óvodai nevelés tartalma a tevékenységeken keresztül jut érvényre és a nevelési folyamat négyes feladatrendszerén keresztül valósul meg. A négyes feladatrendszer elemeit a nevelés foglalja keretbe. A feladatrendszer elemei a gyakorlatban nem különülnek el egymástól.

A feladatrendszer elemei:

Játék és tevékenységekben megvalósuló tanulás
Társas és közösségi tevékenység
Munka jellegű tevékenységek
Szabadidős tevékenység

A feladatrendszer elemei egymást átszöve érvényesülnek és valamennyien együtt jelentik az óvodáskorú gyermek nevelésének tartalmát. Ezt azért is szükséges hangsúlyozni, mert a gyermek életmegnyilvánulásaiban sohasem különülnek el a különböző tevékenységek, azok komplex módon, egymást kiegészítve jelennek meg.

A gyermekek teljes személyiségének fejlesztésére, autonómiájuk kibontakoztatására törekszünk, képességeihez, adottságaihoz igazodó feladatokat, tevékenységeket tervezünk. Ezzel sikerélményt biztosítunk és erősítjük pozitív énképüket.

A nevelés tervezésekor nem szedhetjük szét a feladatrendszer elemeit, hanem egységben gondolkodva a tervezett tevékenységekből kiindulva kell a tervezést átgondolnunk.

A tudatos fejlesztés feltételei

A 3-6 éves korú gyermekek fejlesztése a nevelési céloknak megfelelően a nevelési folyamatban valósul meg. A nevelési folyamat a környezettel való állandó és szoros kapcsolatban zajlik. A nevelési folyamatban a gyermekek spontán fejlődése, érése és a nevelési céloknak megfelelő tudatos fejlesztése egymást kiegészítve érvényesülnek. A tudatos fejlesztés az óvodapedagógus által irányított, befolyásolt, de nem kizárólagosan tőle függő folyamat. A társadalmi, gazdasági környezet, a helyi lehetőségek, a gyermekcsoport életkora, összetétele, a szülők igényei mind befolyással vannak a fejlesztés tartalmára. A tudatos fejlesztés az objektív és szubjektív feltételek ugyancsak jelentősen befolyásolják.

7.1. Játék és tevékenységekben megvalósuló tanulás

Pedagógiai attitűd igény, amely a gyermeki tevékenységekben biztosítja a felfedezés lehetőségét, annak örömét. Tudatosan tervezzük a gyermekek önálló tapasztalatszerzését a játékban és egyéb tevékenységekben.

A játék a 3-6 éves korú gyermek alapvető, mindennapjait átszövő tevékenysége. A játék nemcsak azért kitűnő talaja a fejlesztésnek, mert általa szinte észrevétlenül tanul a gyermek, hanem azért is, mert a játékban kiélheti, kipróbálhatja, feldolgozhatja és gyakorolhatja az életben előforduló szituációkat, az őt érő élményeket. Ugyanakkor mintákat kaphat bizonyos élethelyzetekben való viselkedésre, megnyugodhat, kiélheti szorongásait, problémáit és újra élheti kellemes élményeit. A környező világról, sőt a világegyetem egészéről is a játékon keresztül közvetíthetjük a legtöbb ismeretet a kisgyermek felé. A játék tehát olyan komplex tevékenységforrás, melyet mi óvodapedagógusok tudatosan, pedagógiai módszerként alkalmazunk a nevelés folyamatában céljaink eléréséhez.

A játéktevékenység tág értelmezése lehetővé teszi, hogy nemcsak a tárgyi, manuális, vagy mozgáshoz kapcsolt tevékenységeket ismerjük el, hanem a „szellemi alkotást” is tevékenységként fogjuk fel a játék során. A gyermek gondolatban megalkotja, kitalálja a játék szereplőit, és bármilyen eszközzel vagy tárggyal helyettesítheti azokat.

A kisgyermekkor első valódi játszótársa a családban, az óvodában is a felnőtt- a szülő és az óvodapedagógus. Utánozható mintát ad a játéktevékenysége, majd, amikor a szabad játékfolyamat már kialakult, bevonható társ marad, illetve segítővé, kezdeményezővé lesz, ha a játékfolyamat elakad. A felnőtt jelenléte teszi lehetővé a gyermekek közötti játékkapcsolatok kialakulását is.

Cél

- Örömmel és bátran válogassanak játékeszközök és tevékenységek között;
- Minden gyermek képességeinek megfelelő feladatot kapjon,
- Váljanak képessé játéktevékenységük kezdeményezésére, megszervezésére;
- Erősítsük a gyermek sikerélményét, önbizalmát,
- Szívesen játszanak társaikkal, legyenek képesek a szerepek elosztására és a szabályok felállítására;
- Tartsák tiszteletben társaik magányos játékra való igényét;
- A gyermek kérdéseire, ha helyesen válaszolunk, abból újabb kérdés születik. Így gondolkodásra készítjük, kíváncsiságát, érdeklődését nem fojtjuk el, ez a tanulás és a tudás egyik alapja.

Feladat:

- A napirenden belül nyugodt légkört, helyet, időt, eszközöket és az élményszerzési lehetőségeket biztosítsunk az elmélyült játék feltételeinek megteremtésére, a gyakorló játékhoz, a szimbolikus - szerepjátékhoz, konstruáló játékhoz, a szabályjátékhoz.
- Teremtsünk meg a lehetőségeket az egyszerű, alakítható, a gyermeki fantázia kibontakoztatását segítő anyagok biztosítására
- Ötleteket, lehetőségeket, helyzeteket teremtsünk a sokszínű játék kialakulásához
- Az egyéni élményeken túl, közös élményszerzési lehetőségek kihasználásával hozzájárulunk a játék fejlesztéséhez
- A gyermeki játék önállóságát tiszteletben tartjuk
- Szükség esetén bekapcsolódunk a játékba, együtt játszunk a gyermekekkel
- A játék folyamatában tudatos jelenlétünk biztosítja az indirekt irányítás felelősségét. Fontos a szabad játék túlsúlyának érvényesülése.
- Értelmi képességet fejlesztünk (érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, képzelet, gondolkodás)
- A gyermek megismerési vágyát, kíváncsiságát, sokoldalú érdeklődését kielégítjük
- Lehetőséget adunk a gyermek számára olyan szituációk átélésére, ahol megismerhetik a felfedezés, a kutatás örömeit
- A gyermekek egyéni érdeklődésének megfelelően tevékenységet biztosítunk
- A gyermekek önállóságát, figyelmét, kitartását, pontosságát, feladat tudatát fejlesztjük
- Olyan tapasztalatok szerzéséhez nyújtunk segítséget a gyermekeknek, amelyben saját teljesítőképességét is megismerhetik

Óvodánkban előtérbe helyezzük a szabad játék túlsúlyának érvényesülését.

Jót és jól játszani – ez a gyermek dolga az óvodában. A mi dolgunk, hogy megfigyeljük a gyermek játékát, felhasználjuk a saját nevelési céljaink elérése érdekében és szükség esetén indirekt módon befolyásoljuk.

A játék kicsiben maga az élet, az, amit a kisgyermek felfog és reprodukálni képes az őt körülvevő világból. Olyan tulajdonságok fejlődhetnek ki a gyermekben a játék folyamatában, ami később a társadalomba való beilleszkedését nagymértékben elősegítheti. Gondolunk itt a társakkal való együtt játszás kialakulására, vagy a játékon belüli önállóságra, a másik gyermek játékának tiszteletben tartására, a kezdeményezőkézség kibontakoztatásának lehetőségeire, vagy olyan tulajdonságok szükségességére, mint a mások mozgósításának képessége vagy az alá-fölé rendeltségi viszonyok önkéntes kialakítására egy-egy játéksituációban.

Minél több időt, alkalmat és lehetőséget adunk a gyermekeknek az elmélyült játékra, a játéktevékenységhez szükséges feltételeket, ötleteket és eszközöket is és a nyugodt kommunikációs teret biztosítva. Gyermekeink spontán játéktevékenységének és közvetett irányításának egyensúlyára építünk. Folyamatosan figyeljük, segítjük a kapcsolatkezdeményezését, az alá, mellé és fölérendeltség, a szerepvállalás, a szervezés és vezetés, a szabályokhoz alkalmazkodás, a lemondás, a segítség és elfogadás a viszonylag tartós együttműködés, az együtt játszó kis csoportok a barátkozások alakulását.

A játék számtalan lehetőséget rejt magában ezért figyeljük nyitott szemmel és érdeklődéssel gyermekeink játékát. Személyiségük megértéséhez, és ezen keresztül sokoldalú fejlődésükhöz járulhatunk hozzá. Az egyéni élményeken túl, a közös élményszerzési lehetőségek kihasználására törekszünk a játék fejlesztése érdekében. A gyermeket, a tevékenységekben megvalósuló tanulás irányítása során személyre szabott pozitív értékeléssel segítjük.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- Játékuk legyen elmélyült, konfliktusaikat próbálják önállóan megoldani, kezelni.
- Spontán játékuk egyéni élményeik alapján bővüljön, gazdagodjon a szerepjáték során, helyes eszközhasználattal.
- Egy-egy játéksituációban bontakozzon ki a gyerekek egyénisége, kezdeményezzenek önállóan, osszák el egymás közt a szerepeket. (alá, fölérendeltség elfogadása)
- Alakuljon játékukban a társas kapcsolat – fogadják el a belső szabályokat, egymás véleményét, ötletét tartsák tiszteletben, pozitív hozzáállással.
- Tudjanak önállóan kezdeményezni társas játékokat, ismert szabályok, kitalált új szabályok betartásával – örüljenek a sikernek, de a kudarc se törje le ambíciójukat.
- Kezdeményezzenek önállóan ismert dalos játékokat, körjátékokat, szeressenek együtt játszani, tartsák be a játék szabályait.
- Konstruáljanak egyéni elképzelésük alapján egyénileg, vagy együtt, összerakható elemekből, tárgyakat, egyszerű modelleket – melyeket alkotó módon felhasználnak játékukban.
- Tevékenyen vegyenek részt a gyűjtőmunkában, termésekből, flakonból, dobozból, csuhéból, stb... próbáljanak eszközöket, bábokat készíteni a szerepjátékhoz, illetve bábozáshoz.
- Szeressék meg a bábjátást, melynek kapcsán hangulataik, pozitív-negatív élményeik, érzelmeik jutnak kifejezésre.
- Kedvező versenyszellem alakuljon ki a játékukban, szeressenek együtt játszani a többi csoporttal is pl. udvari játékban.

- A lelkileg egészségesen fejlődő gyermek óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre.
- A tanuláshoz szükséges képességei folyamatosan fejlődnek. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. (Különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciációnak, a téri tájékozottságnak, a testséma kialakulásának)
- Megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele. A cselekvő – szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.

A játék a tanulás legfontosabb színtere

A játék a legfontosabb személyiségfejlesztő eszköz az óvodás gyermek életében, mert benne minden tanulási tartalom: ismeret, jártasság, készség megjelenik. A játék és a tanulás teljes mértékben összekovácsolódik az óvodáskorban. A tevékenységi vágy ösztönöz a tapasztalatszerzésre, a cselekvésre és közben minden pillanatban újabb és újabb felfedezéseket tesz, azaz tanul a kisgyermek. A játék közben, játékosan szinte észrevétlenül tanul, tehát a játék az óvodai tanulás egyik legfontosabb eszköze.

Óvodánkban a tanulás alapvetően életszerű és érzelmi megközelítésű, egyéni tapasztalatszerzésen, élménygyűjtésen alapul. Szabad alkotásokkal, logikai konstrukciókkal, rengeteg mozgáslehetőséggel valósul meg, segítve önkifejezésük, tudásvágyuk, és személyiségük természetes fejlődését. Kedvező helyzeteket és kereteket teremtünk arra, hogy az érdeklődésüket felkeltsük és fenntartsuk eszközökkel, könyvekkel, kirándulásokkal, megfigyelésekkel, kísérletekkel, érzelmi motivációkkal.

Hagyjuk kibontakozni a különleges kívánságokat, pl. különleges őt és egyéb állatok, növények, bolygók és az űr érdekességeinek magyarázatával, képnézegetéssel, beszélgetésekkel és ezek feldolgozásával, mozgással, vizuális tevékenységgel, történetekkel, kommunikációs játékokkal.

Helyt adunk tehát a gyermeki megismerésben a világ felfedezésére, kíváncsiságuk, közlésvágyuk kielégítésére a tervezett hagyományos anyagon túl is.

Ötéves korig a tanulás kötetlen formában történik. Kivétel ez alól a tervezett mozgásos tevékenység, a sport, valamint azok a programok, amelyeken az egész csoport részt vesz: kirándulás, színház, vásárlás.

A kötetlenség egyéni vagy mikrocsoportos tevékenységet jelent, amelyben a gyermekek öntevékenyen részt vesznek, az óvodapedagógus azonban tudatosan tervez. A tervezett témakörök feldolgozása nap, mint nap folyamatosan, játékosan, a játékidőben történik.

Minden hónap más és más témakör körül forog: évszak, közlekedés, testünk, ünnepek. Ötéves kortól a kötelező foglalkozásokat a délelőtti folyamán szervezzük. Az óvodapedagógus az egy hétre tervezett keretanyagot a saját döntése alapján osztja be a hét napjaira, melyben minden terület komplexen szerepel. Az adott napon a témakörök feldolgozásával mindig más tartalom kap nagyobb hangsúlyt.

Legfőbb célkitűzésünk, hogy egyszerre, egyidőben kevesebbet, de minőségében és használhatóságában mégis több ismeretet kapjanak a gyermekek. A több érzékszervet igénybe vevő tapasztalást és a sokoldalú cselekedtetést mindennél fontosabbnak tartjuk a 3-6 éves korú gyermekek fejlődésének szempontjából.

Miután a gyermek a világot komplex módon érzékeli, észleli és éli meg, ezért a tanulás során is ebből indulunk ki. A komplex foglalkozások rendszerén keresztül juttatjuk el a gyermekhez azt, ami a számukra a világból megismerhető, befogadható ismeretet, tapasztalatot jelent.

Azok a tanulási tapasztalatok melyeket óvodáskorban szereznek, nagy hatással lehetnek a későbbi tanuláshoz való viszonyukra is, ezért azt szeretnénk elérni, hogy örömmel és önként vegyenek részt ebben a folyamatban.

Az egyes gyermekek megismerése, fejlesztése, figyelembe véve az egyéni adottságokat; igazodnunk kell a gyermek igényeihez, egyéniségéhez, teherbíró képességéhez. A részképesség-zavarok, magatartási zavarok kiszűrése után speciális fejlesztés, differenciált foglalkozás történik, szakember bevonásával.

Célszerű azonban nagycsoportban, a kis és középső csoportban megszerzett ismereteket, tapasztalatokat kötelező foglalkozás formájában is rendszerezni. Ez a tanulási forma is fontos lehet. Egyrészt szokják a kötöttséget, amit majd az iskolában is megkövetelnek, már az első napokban hetekben, másrészt segítheti is a gyerekeket az átmenet megkönnyítésében.

7.2. Társas és közösségi tevékenység

Cél:

- Tanuljon meg másokkal érintkezni és együttműködni.
- A kooperációs és kommunikációs képességek kifejlesztése.
- A gyermekek egyéni érdekeinek, tulajdonságainak kibontakoztatása a közösségen belül, a csoport normái alapján.

Feladat:

- Biztonságos, nyugodt, félelemmentes óvodai mindennapokat biztosítsunk a beszoktatástól az óvodáskor végéig.
- Egymás közötti bizalom kiépítésére törekszünk. (óvónő-gyermek, gyermek-gyermek között)

- A gyermekcsoportokban az együttműködés, az együtt játszás, együtt dolgozás képességét kialakítjuk és gyakoroltatjuk.

A tevékenység megszervezése

A jó közösséget mindig egyéniségek alkotják, mégpedig olyanok, akik egyéni akaratukat, ambíciójukat, vágyaikat képesek a közösség keretein belül is megvalósítani. Az élet is ilyen.

Bizonyos korlátok között kiélhetjük magunkat, azaz nekünk éppen úgy szükséges alkalmazkodunk másokhoz, ahogyan mások is alkalmazkodnak hozzánk. A célunk az, hogy az adott lehetőségek között a legtöbbet legyünk képesek egyéniségünkben kihozni, ezzel is gazdagítva a közösséget. A gyermekek egymás közötti és a felnőttekkel való kapcsolatában egyaránt a szabadságra, a nyíltságra és az őszinteségre kell építenünk.

A társas és közösségi tevékenységek a nevelő munkánk egészét átszövik. Az óvodánk nyitottsága nemcsak a befogadás ideje alatt, hanem óvodáskor végéig biztosítjuk a szülőknek a nevelőmunkába történő közvetlen betekintést. Ez mindkét fél számára (szülő, óvodapedagógus) megnyugtató és biztonságot jelentő lehetőség, amit a gyermek érdekében kétoldalúan lehet hasznosítani. Türelemmel és szertettel fordulunk az újonnan óvodába kerülő gyerek felé. Szülői igény alapján már óvodába kerülés előtt otthonában ismerkedünk meg a gyermekkel, a családdal, és lehetővé tesszük azt is, ha a szülő részt akar venni a befogadásban. Az óvodapedagógusnak éppúgy szüksége van a nevelő munkában a szülőktől érkező információkra, javaslatokra, mint fordítva. Az óvoda nyitottsága, hagyományok teremtésével, nyilvános közös programok, ünnepek segítségével tovább növelhető.

A társas és közösségi tevékenységek állandó gyakorlás által történő kifejlesztése rendkívüli fontossággal bír a társadalmi gyakorlatra való általános felkészítés, azaz az életre nevelés szempontjából. Tulajdonságok, képességek, készségek és szükségletek olyan rendszerét kívánjuk formálni, amelyek segítségével a gyermekek részvétele a napi életben egyszerűbbé, könnyebbé, gyorsabbá válik.

Az óvodai csoport, az óvodai közösség sikeres formálása esetén a társadalom számára igen hasznos a közös szokások kialakulása, a hagyományok tiszteletben tartása is.

A csoportban elfogadott normák befolyásolják a gyermekek cselekedeteit. Mindenhez nyitott, harmonikus, demokratikus és szeretetteljes irányítást biztosítunk, változatos közösségfejlesztési módszereket alkalmazunk, mellyel tág teret nyitunk a gyermekek önállóságára, tenni akarására, és döntési képességének kibontakoztatására. Ezzel a folyamattal segítjük a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek csoportba való beilleszkedését, szabályok megtanítását, mintakövetését is.

Tudatosan tervezünk, alkalmazunk olyan szervezési módokat, munkaformákat, módszereket, (pl.: páros-, csoportos tevékenységek, projekt

stb.), amelyek lehetővé teszik a gyermekek számára a helyes viselkedési normák, mintaként szolgáló cselekvések, kommunikáció megismerését, a segítő együttműködést, közös feladatmegoldást és a csoportközösség erősítését.

A gyermekek közötti társas kapcsolatot támogatjuk, érzelmileg gazdag közös tevékenységeket, ünnepeket szervezünk. Ennek érdekében korszerű módszereket alkalmazunk, mely a tervező munkánkban konkrét formában megjelenik. Baráti kapcsolatokra figyelve szervezzük a tevékenységeket, erősítjük a közös játék és feladatvégzés örömet.

Az óvodai gyermekközösség fejlesztését, formálását a tevékenységeken keresztül kívánjuk megvalósítani, mely tevékenységek a gyermek egyéni örömein túl a közösségi élményt is erősítik. A társas kapcsolatok, a közös munka az együtt játszás és a komplex foglalkozások rendszere is az együvé tartozás érzését erősíthetik, a lényeg az, hogy a tevékenységünk sokszínű és változatos legyen, mindent kipróbálhassanak a gyermekek, kivételt csak a testi épségüket veszélyeztető tevékenységek képezzenek.

A közösségi szokások kialakítása a tevékenységek végzését segíti, és a gyermekek cselekedeteit irányítja, úgy, hogy egyik gyerek ne zavarja a másikat tevékenység végzése közben, mégis lehetővé tesszük az egymás közötti jobb együttműködést, egymásra figyelmet, vagy a közös tevékenység során kialakuló viták megoldását.

Az óvónő személyes példájával kölcsönös tiszteletre, egymás elfogadására, az egyéni sajátosságok tiszteletben tartására nevel. Tudatosan alkalmazza a konfliktus megelőzés módszereit, pl. a közös szabályalakítást, az értékelési szempontok tudatosítását, a pozitív példák megerősítését, a következetességet. Nyílt és egyértelmű kommunikációval, az eltérő szempontok egyeztetésével mintát ad a konfliktusok elkerülésére. A konfliktusok feloldására felhasználja a mese, a báb, a dramatizálás nyújtotta lehetőségeket.

A konfliktusok megoldásához konszenzusra törekvő mintát ad (pl. a másik fél érdekének, érzelmeinek, szempontjainak megismertetésével) Kommunikációval, kérdésekkel segítjük kifejezésre juttatni a gyermekek érzéseit saját és társaik reakciójáról. Erőszakmentes megoldási módok alkalmazásával mintát nyújtunk a gyermekek számára (egymás meghallgatása, a konfliktusok igazi okának feltárása).

A felnőtt és gyermek között nem a feltétel nélküli szófogadás, hanem a demokratikus partnerviszony kialakítása a célunk. Ugyanúgy figyelembe vesszük a gyermek jogos kívánságait és igényeit, mint ahogy a gyermektől is elvárjuk a szokások, szabályok betartását. Egyaránt építünk a szabadságra, nyíltságra és az őszinteségre a gyermekek egymás közötti és felnőttel való kapcsolatában.

Az óvodapedagógus feladatai a társas, közösségi tevékenységekkel kapcsolatban:

- Biztonságos, nyugodt, félelemmentes óvodai mindennapok biztosítása, amiben lehetőség kínálkozik a gyermekek közötti, valamint a gyermekek és felnőttek közötti minél gyakoribb kontaktusfelvételre.
- A felnőttekkel és társakkal kapcsolatos viselkedési szokások kialakítása és gyakorlása természetes szituációkban.
- A gyermekcsoporton belül az együtt játszás, az összedolgozás, az együttműködés képességének kialakítása és gyakorlása.
- A konfliktusok kezelése.
- A társakért, a csoportért érzett felelősségérzet alakítása.
- A közösen kialakított szabályok betartásának gyakorlása.
- Arra nevelni a gyermekeket, hogy megértést és toleranciát tanúsítsanak társaik irányában.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- Az eddig kialakult óvodai szokások a gyermekek igényévé válnak.
- A közös tevékenységekben aktívan részt vesznek.
- Számba veszik a csoport tagjait, érdeklődnek a hiányzók után.
- Figyelmesen, türelemmel hallgatják meg az óvónő és a társaik közlését, kérdését.
- Ébredszik bennük a közösségi öntudat, örülnek a közösen elért sikereknek.
- Kialakul a csoport élete iránti érdeklődés.
- Természetes szükségletté válik a közös tevékenység.
- Érzelmileg és értelmileg egyaránt elfogadják és követik az óvónő kérését, útmutatását.
- Felfogják alapvető metakommunikatív jelzéseit (elismerés, nem tetszés, öröm, biztatás, szomorúság).
- Spontán alakuló kiscsoportokban képesek együttműködni egy-egy tevékenység, feladat elvégzésében, elfogadják a tennivalótól függő alá-, fölé- és mellérendelési viszonyokat.

A szociálisan egészségesen fejlődő gyermek készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőttel és gyermektársaival, amennyiben az iskolai légkör ezt lehetővé teszi. Egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni, késleltetni tudja szükségletei kielégítését. Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a társadalmi környezet megbecsüléséhez szükségesek.

7.3. Munka jellegű tevékenység

Az életre való felkészítésünk nem nélkülözheti a munkatevékenység lehetőségeinek kiaknázását. A munka az óvodás gyermek számára játékos jellegű, gyakran nem is választható szét a játék és munka. Ez az a terület, ahol az erőfeszítés és az eredmény kapcsolata közvetlenül érzékelhető, belátható, átélhető a gyermek számára.

A különböző munkafajták: önkiszolgálás, naposság, a gyermek saját személyiségével kapcsolatos munkák, a csoport érdekében végzett munkák vagy a kerti munka közös vonásaként kiemeljük, hogy mindez tényleges munkavégzést, tevékenykedtetést jelent az óvodában. Minden olyan munkát elvégezhetnek, amihez kedvük van, önkéntességüket, nyitottságukat, megismerési vágyukat, aktivitásukat, érdeklődésüket igyekezünk tudatosan felhasználni nevelési céljaink megvalósítása érdekében.

A munkavégzés során biztosítjuk a teljes önállóságot, arra vigyázunk azonban, hogy a munkatevékenység a felkínált lehetőségek közül önállóan választható és sohasem a gyermekre kényszerített feladat legyen. Azt kívánjuk elérni, hogy váljon a gyermek számára magától értetődő és természetes dologgá, hogy mindenki dolgozik, amikor szükséges és mindenki kedvének, egyéniségének, képességének megfelelő munkát végezzen.

Az értékteremtő munkánk pedagógiai funkciója a gyermek értékteremtő együttműködési képességeinek fejlesztése. Nagyon fontosnak tartjuk, hogy a munkavégzés rendszeres és folyamatos tevékenység legyen, ami beépül óvodai életük mindennapjaiba.

A munka fajtái közül ki kell emelnünk az önkiszolgálást.

Az **önkiszolgáló munka** során elsajátított készségek és szokások, a feladat elvégzéséhez való pozitív viszony kialakítása előfeltétele a közösségért végzett különféle munkának is.

A gyermekek magukkal kapcsolatban minden teendőt - testápolás, öltözködés, étkezés, környezetük rendben tartása - a lehető legkorábbi időtől kezdve próbáljanak önállóan végezni.

Hagyjuk, hogy a gyerekek saját képességeik szerint koruktól függetlenül akkor végezzék el az önkiszolgálással kapcsolatos teendőiket, amikor képesek rá.

Naposi munka: a naposság közösségi megbízatás, mely nélkülözhetetlen a csoport életében.

A naposság feladattudatot feltételez, figyelem összpontosítást igényel. Feltétele, hogy a gyerekek rendelkezzenek a munka elvégzéséhez szükséges alapvető készségekkel és megismerjék munkájuk célját, átérezzék jelentőségét a közösség szempontjából. A naposi munka tartalmának aprólékos, részletes kidolgozása, összehangolása a csoportban dolgozó óvónők feladata.

A naposokkal pontosan ismertetni kell feladataikat. Tudnia kell, hogy az egyes területeken a nap különböző szakaszában milyen feladatokat kell megoldania. Ügyelni kell arra, hogy a kialakított kiválasztási rendszer alapján minden gyermek sorra kerüljön, minden gyermek lehessen napos. Feladataikat önállóan oldják meg. A lassabban dolgozóknak kezdetben kisebb feladatokat adunk és ezek sikeres ellátása után növeljük munkaterületüket.

Az óvoda mindennapi életével kapcsolatos alkalomszerű munkák:

az óvoda, a csoport életében vannak olyan munkák, feladatok, amelyeket a gyerekek napos feladatok mellett alkalomszerűen végeznek.

Az alkalomszerű munkák egy része időről-időre szabályosan ismétlődik, azaz tervezhető, másik része alkalmi jellegű.

Alkalomszerű munkának tekintjük az élősarok kialakítását, gondozását. Az „élősarok” rendeltetése a növények fejlődésének megfigyelése, a növénygondozással kapcsolatos legelemibb ismeretek nyújtása és készségek kialakítása.

A munkatevékenység fejlesztő hatása

- munkához való pozitív viszony kialakítása,
- kialakul a munkavégzés szokása és készsége,
- fejlődik a gyermek alkalmazkodó képessége, szervezési készsége,
- fokozódik a közösségi összetartozás érzése,
- fokozódik a kooperációs képessége,
- fejleszti az izom és csontrendszert, a mozgás koordinációját, állóképességét, teherbíró képességét,
- fejleszti a természet szeretetét,
- rendszerességre, rendszeretetre szoktat,
- fejlődik a gyermek kitartása, felelősségtudata, kötelességtudata,
- újabb ismereteket szereznek a gyermekek közvetlen környezetükről, ezáltal értelmi képességük is fejlődik,
- megtanulják a gyermekek a legszükségesebb eszközök célszerű használatát.

E felsorolásból is kitűnik mennyire fontos számunkra a munkára nevelést már az óvodáskor legelején elkezdni, a gyermek sokoldalú fejlesztése érdekében.

Feladataink a munkatevékenységgel kapcsolatban

- Mutassunk példát az egyes munkafajták végzésénél, adjunk lehetőséget a munka elvégzéséhez szükséges alapvető ismeretek elsajátításához, jártasságok kialakításához.
- Minden gyermeknek lehetőséget biztosítunk arra, hogy önkéntesen, önállóan, kedve és képessége szerint végezze el az önmagával kapcsolatos önkiszolgáló tevékenységet, illetve a társai érdekében végzett munkatevékenységet.

- Figyelembe vesszük az egyes gyerekek egyéni sajátosságait. Igyekszünk elérni, hogy minden gyermek képességeinek megfelelő munkafeladatot kapjon és alkalmas legyen arra is, hogy a még nem teljesen elsajátított fogásokat is gyakorolhassa.
- Nyugodt, kiegyensúlyozott munkához szükséges légkört teremtünk. Arra törekszünk, hogy minden munkatevékenység örömet jelentsen a gyermekeknek és teljes önállósággal végezhesék azokat. A munka soha ne legyen kényszer, vagy büntetés, mindig szívesen vállalt feladat legyen!
- A napirendben a munkára megfelelő időt biztosítunk, a gyerekek tudják befejezni a megkezdett munkát az egyéni tempójuknak megfelelő ütemben.
- Igyekszünk elérni, hogy a gátlásos, visszahúzódó gyerekek is részt vegyenek a munkában.
- Folyamatosan biztosítjuk, bővítjük a munkatevékenységhez szükséges – a gyermekek létszámának és méretének megfelelő – munkaeszközöket (seprű, gereblye, kosár, lapát, talicska, stb.).

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

Az önkiszolgáló munka: (testápolás, étkezés, öltözködés, környezet rendje)

- Teljes önállósággal, biztonsággal látják el a teendőket az öltözködés, tisztálkodás, étkezés terén.
- A játékszereket, foglalkozási eszközöket gondosan, esztétikusan rakják össze, rendezzék el.
- Ügyelnek, saját személyük és környezetük rendjére.
- Sepregetésben, ágyazásban, udvari játékok rendezésében segítenek.

Naposi munka: (étkezés, takarítás, foglalkozások előkészítése)

- Önállóan, esztétikusan tudnak megteríteni, étkezés után visszaviszik az edényeket, letörlik az asztalt, összetakarítanak.
- Közreműködnek a foglalkozásokhoz szükséges eszközök kiosztásában, az állandóan használt eszközöket önállóan előveszik.
- Együtt tudnak működni a napos társakkal.

Alkalomszerű munka: (teremrendezés, megbízatások teljesítése, segítség az óvónőnek)

- Szívesen és felelősséggel vállalnak megbízatásokat, üzeneteket adnak át.
- Bonyolultabb feladatot is teljesítenek. Egyes feladatokat önállóan szerveznek (pl.babaszoba átrendezése, takarítása, udvar takarítása).

- Legyenek elgondolásaik, javaslataik a teendőkben, előkészületekben.

Kerti munka: (élősarok gondozása, kertben végzett munka)

- Folyamatosan közre működnek az élősarok gondozásában.
- Ősszel magvakat, terméseket gyűjtenek. Segítenek a levél eltakarításban.
- Télen etetik a madarakat, részt vesznek a hó eltakarításban.
- Tavasz elején részt vesznek a növények gondozásában.
- Rendeltetésszerűen használják a kerti szerszámokat (gereblye, seprű...).

7.4. Szabadidős tevékenység

A szabadidő igazi tartalma: a termékeny idő felhasználási lehetőségek közötti szabad választás. Ez is öntevékenység, ez is döntés. Különösen a kisgyermek számára az, aki eleinte a felkínált sokfajta tevékenység közül igazából nem, vagy csak nagyon nehezen tud választani.

A szabadidős foglalkozásoknak azért kell a saját, semmivel sem helyettesíthető helyüket, szerepüket kivívniuk a nevelési intézményekben, mert másképpen a gyermek sohasem tanulhatja meg, hogyan gazdálkodjon az önmaga számára felszabaduló, rendelkezésre álló idővel. Ebben a tevékenységi szférában sem képzelhető el, hogy a hosszú ideig szorosan irányított gyermek egyszer csak öntörvényei szerint cselekvő önálló egyéniséggé válik.

A kívülről irányított ember, különösen, ha hozzászoktatták tartósan önállótlan helyzetéhez, nem lesz képes belülről, önmaga által irányított emberré válni.

Az óvodában sajátosan értelmezzük a szabadidős tevékenységet, mivel az óvodások egész nap az intézményben tartózkodnak, önállóan és a lehetőségekhez mérten szabadon tevékenykednek. Természetesen nemcsak az intézményen belüli csoportszobákban, hanem az udvaron is megvalósítjuk azt a többfajta választási lehetőséget, ami által a gyermekek újból és újból gyakorolhatják döntési képességeiket. Ezt a lehetőséget a szabadidős tevékenységek, minél szélesebb skálájának nyújtásával használjuk ki.

Az óvodások életének ilyen formában való szervezésével változatos, minden gyermek érdeklődésére igényt tartó teret teremtünk.

Az egyéni képességek megmutatására, kibontakoztatására is igen hatásos eszköz ez a nevelési mód, hiszen még nagyobb lehetőséget nyújt az azonos érdeklődésű gyermekek kiscsoportos foglalkoztatásához.

Feladataink a szabadidős tevékenységek megszervezésében

- A szervezési feladatok megoldásában együttműködünk, a feladatokat egymás között felosztjuk.

- A délelőtti **szabadidős tevékenység** folyamán lehetőségeket keresünk és kínálunk az egyéni képességek fejlesztésére, a differenciált gyakorlásra a gyermekek egyéni kéréseinek figyelembevételével.
- Egyszerű, saját magunk és a gyermek által készített eszközökkel elősegítjük a gyermek fantáziájának fejlődését, ismereteinek bővítését.
- A választásra felkínált több fajta tevékenységet időszakonként átgondoljuk, ha szükséges bővítjük, módosítjuk, vagy változtatunk rajta.
- Mindent megteszünk annak érdekében, hogy az általunk irányított szabadidős tevékenység magas színvonalon folyjék az óvodánkban.

Ezek a tevékenységek segítik az integráció megvalósítását.

Szabadidős tevékenység ideje: negyedévente egy alkalommal.

Helye: ősssel és tavasszal az udvaron, téli időszakban a csoportszobákban.

Célunk a szabadidős tevékenységek megszervezésében:

A gyerekek ismerkedjenek a szabadidős tevékenységekkel, formáival. Barátkozzanak az óvoda más területeivel, különböző helyiségekkel, foglalkoztatókkal, az ott dolgozó felnőttekkel, az óvoda területén való nagyobb mozgás lehetőségével. Ha nem a szervezett programon vesznek részt, akkor a mindennapoktól eltérő tevékenységet kell szervezni ezen a napon számukra. Fontos, hogy ne a megszokott környezetükben legyenek a tevékenységek.

A felkínált tevékenységek közül irányítással tudjon választani, dönteni és kis segítséggel az elkezdett tevékenységet tudja befejezni. A gyermekek önállóan vesznek részt a programokon, szükség esetén kíséri el a felnőtt.

8. AZ ÓVOVDAI NEVELÉS FELADATAI

8.1. Az óvodai nevelés általános feladatai

Az óvodai nevelés feladata az óvodáskorú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése.

Ezen belül:

- Az egészséges életmód alakítása
- Az érzelmi, az erkölcsi és értékorientált közösségi nevelés megvalósulását
- Az anyanyelvi-, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósulását

Ezeknek a feladatoknak a szem előtt tartása a napi nevelő-oktató munkában minden pedagógus, és a gyermekekkel közvetlenül foglalkozók, segítők feladata is.

Az óvodai élet megszervezésének elvei:

- A gyermekek napirendjét úgy állítjuk össze, hogy a tevékenységek közül folyamatosan a legtöbb idő a játék tevékenységre jusson;
- Családias légkör kialakítása;
- A heterogén csoportban kiemelt figyelmet fordítunk az eltérő korosztályok igényeire;
- Törekszünk a várakozások, monoton cselekedtetések teljes kiküszöbölésére;
- A gyermek minden tevékenységet kipróbálhasson, elvégezhesen, amire képes, ami életkori sajátosságaiból adódik, és nem veszélyezteti a maga, vagy társai biztonságát.

8.2. A nevelőmunka alapvető keretei

8.2.1. Az egészséges életmód alakítása

Cél:

- Tapasztalják meg és válják igényükké az egészséges életmód.
- Érezzék magukat biztonságban.
- Váljon igényükké a rendszeres mozgást, pihenést, táplálkozást, testápolást, öltözködést tartalmazó életritmus
- Váljanak képessé testi szükségleteik önálló kielégítésére

Feladat:

- Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének alakítása ebben az életkorban kiemelt jelentőségű. Az óvodai nevelés feladata a gyermek testi fejlődésének elősegítése.

Ezen belül:

- A gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése
- A harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése
- A gyermeki testi képességek fejlődésének segítése
- A gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése
- Az egészséges életmód, a testápolás, az étkezés, az öltözködés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak kialakítása
- A gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet
- A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása
- A megfelelő szakemberek bevonásával- a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve- speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása.

A tevékenységek megszervezése:

A helyesen kialakított *életritmus* visszahat az életfolyamatokra. Ezért rugalmas, de a gyermekek élettani szükségleteit kielégítő napirendet tervezünk, melyben érvényesül a folyamatosság és a kötetlenség. Különös figyelemmel érvényesítjük az alvás - pihenés, a szabad levegőn való tartózkodás és a táplálkozással kapcsolatos szükségletek kielégítését, valamint a mentálhigiénés gondozást.

Tanácsadással segítünk a szülőknek az otthoni és óvodai napirend összhangjának megteremtésében.

Egészséges táplálkozás szokásrendszerének kialakítása:

Mindez a gyerekek egészséges fejlődésének fontos feltétele. A *táplálkozást* alapvetően ösztön - kielégítésnek tekintjük, de egyben közösségi élménynek is az étkezési szokásokhoz tartozó szokásrendszer megismertetését is. Jelentős szerepünk van a gyermekek táplálkozáshoz való viszonyának alakulásában.

Óvodánkban napi rendszerességgel biztosítunk friss gyümölcsöt és zöldséget. A téli időszakban aszalt gyümölcsöt és magokat is szívesen fogadunk. A magok segítségével biztosítjuk a napi ásványi anyag bevitelt, míg a gyümölcsök és zöldségek a szükséges vitaminadagot fedezik. A gyermekek nemcsak szeretik, de kérik, igénylik is ezeket az ételeket.

A gyerekekkel beszélgetünk az egészséges táplálkozásról, mit helyes enni és mit nem. Célunk a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlen zsír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése.

Testápolás

A *testápolás* a gyermekek egyézségének védelmét, testük, ruházatuk gondozását, rendszeres és szükség szerinti tisztálkodási igényük kialakítását szolgálja. A gyermek, tisztálkodási teendőiben segítséget kap az óvodapedagógustól, valamint a dajkától, fokozatosan és folyamatosan szoktatjuk az önálló tisztálkodásra. A fogmosás, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakításával.

Öltözködés

Az *öltözködés*, alkalmazkodás az időjáráshoz, de formálja a gyermekek ízlését, igényességét, önállóságát. Egészségügyi szakemberekkel együtt segítjük a szülőket az általánosan tapasztalt túlöltöztetés veszélyeinek elkerülésében. A gyermekek pszicho - szexuális fejlődését segíti a nemekhez alkalmazkodó öltözködés. Az óvodában váltócipőt, tornaruhát és pizsamát kérünk.

Testmozgás, levegő, napfény

A legtöbb gyermekben helyesen és elevenen él a mozgás utáni vágy, az arra való igény. Ezt a vágyat kihasználva segítjük elő a gyermekek testének és mozgásának harmonikus fejlődését a mindennapi testnevelés és a heti nagytorna által. Az időjáráshoz igazodva kint tornázunk.

A mindennapi testnevelésünk alapos, mindenkit átmozgató tornát biztosít. Intézményünk nem rendelkezik tornateremmel, a mozgásos tevékenységeket időjárástól függően az udvarra szervezzük, valamint a csoportszobába.

Nagy figyelmet fordítunk a *levegőztetés*re. Lehetőség szerint hosszú időt, délelőtt és délután is kinn tartózkodnak a gyermekek a levegőn. A levegőztetés idejére is gondoskodunk a gyermekek tevékenységének megszervezéséről. Szeles időben, sűrű ködben, vagy ha a hőmérséklet -10 fok alá esik a csoportszobák fokozott szellőztetése mellett a gyermekek az épületben maradnak.

Nyári kánikulában fokozottan ügyelünk arra, hogy a gyerekek ne hevülhessenek túl, tevékenységüket a szabadban, árnyékban, vagy az épületben szervezzük meg. A szabadban tűző napsütésben a gyermeket megfelelő védőruházatban 10 percen túl sem tartjuk.

Az udvaron való tartózkodás mindennapos. Nem ijedünk meg egy kis szélről, borús időtől vagy téli hidegtől. A szabad levegőn való mozgás, futkározás által erősödik a gyerekek tüdője, melynek befogadóképessége szabad tevékenységek által nő. Sétálni sokszor megyünk a gyermekkel, mindig valamilyen meghatározott céllal.

Pihenés

Pihenésre, regenerálódásra, megnyugvásra, alvásra minden embernek szüksége van. Felgyorsult, felfokozott világunkban talán ez az, amit a legjobban elhanyagolunk. Napjainkban a gyerekek körében is egyre inkább szokássá válik, hogy későn fekszenek le. Állhat e mögött helytelen szülői példamutatás,

tudatlanság vagy éppen egy jó, kiadós, késői vacsora. Mint minden helyes életmódbeli alapokat ezt is kis gyermekkorban kell elsajátítani. Rohanó világunkban könnyen megesik, hogy a gyerekek fáradtan, álmosan érkeznek az óvodába. Az óvodában lehetőségük van a pihenésre, alvásra a délutáni pihenőn. Az óvodáskorú gyermek *alvásiigénye napi 12-13 óra*, melynek kielégítéséről, az egyéni eltéréseket is figyelembe véve, részben a nap folyamán kell gondoskodnunk. Az elegendő, pihentető, nyugodt alvás a gyermek szomatikus, pszichés fejlődésének egyik feltétele. Erre a szülők figyelmét is felhívjuk, megelőzve a későbbi magatartási-viselkedési és tanulási rendellenességek egy részét.

A délutáni alvás, pihenés ideje alatt a csoportszobában csendet, nyugalmat, jó levegőt, megfelelő hőmérsékletet biztosítunk. Ébresztéskor és öltözködéskor vigyázunk arra, hogy a gyerekeket ne érje huzat. Azoknak a nagycsoportosoknak, akik nem alszanak, csendben kell pihenniük. Alvó gyermeket lehetőség szerint gyengéden ébresztünk fel. Az egész óvodában fokozott gonddal szervezzük meg azokat a munkafolyamatokat, amelyek a pihenő időre esnek.

Egészség-betegség:

Együttműködünk a védőnővel, a fogorvossal, az óvodaorvossal a kötelező szűrések elvégzésében, az adódó pedagógiai és szervezési feladatok ellátásával is. Szomatikus vagy pszichés betegség, zavar, elmaradás, akadályozottság alapos gyanúja esetén erről a szülőket azonnal tájékoztatjuk, felvilágosítást adunk a korai segítségadás szükségességéről, segítséget nyújtunk a megfelelő szakember megkeresésében. Házirendünkben szabályozzuk a gyermekek betegségére vonatkozó teendőket.

A fejlődés várható eredménye:

- Önállóan használja a WC-t;
- Vigyáz a mosdó rendjére;
- Önállóan mos kezet, használja a körömkefét;
- Önállóan mos fogat, a fogápoló szereket tisztán tartja;
- Szükség szerint használ zsebkendőt;
- Ügyel az étkező asztal esztétikumára;
- Helyesen használja az evőeszközöket;
- Mozgása harmonikus, összerendezett;
- Szokásává vált a rendszeres, gondos tisztálkodás;
- Helyesen, megfelelő sorrendben öltözködik, vetkőzik, ruháját helyre rakja.

8.2.2. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

Az óvodáskorú gyermek egyik jellemző sajátossága a magatartás érzelmi vezéreltsége. A személyiségen belül az érzelmek dominálnak, ezért elengedhetetlen, hogy a gyereket az óvodában érzelmi biztonság, otthonosság, derűs, kiegyensúlyozott, szeretettel léghőz vegye körül.

Cél:

- Legyen a felnőttekkel és a társaival együttműködő, hozzáértő és független
- Társas kapcsolataiban, egyszerű konfliktusait legyen képes megoldani;
- Erősödjön meg a gyermekben az empátiás készség;
- Erősödjének a gyermek szociális érzelmek;
- Erősödjének esztétikai érzelmek;
- Erősödjének erkölcsi érzelmek;
- Legyenek a gyermekek jól-neveltek és udvariasak;

Feladat:

- Az óvodapedagógus-gyermek, gyermek - dajka, gyermek - gyermek kapcsolatát pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze.
- Az óvoda egyszerre segítse a gyermek szociális érzékenységének fejlődését, én-tudatának alakulását, és engedjen teret önkifejező és önérvényesítő törekvéseinek.
- Az óvoda teremtsen lehetőséget arra, hogy a gyermek kielégíthesse természetes társas szükségleteit, nevelje a gyermeket a különbözőségek elfogadására, tiszteletére.
- A szocializáció szempontjából különös jelentőségű a szokás-és normarendszer megalapozása.
- Ismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a szülőföldhöz való kötődés alapja.
- A gyermeki magatartás alakulása szempontjából modell értékű az óvodapedagógus és az óvoda más dolgozóinak kommunikációja, bánásmódja és viselkedése.
- A nehezen szocializálható, lassabban fejlődő, alacsonyabb fejlettségi szinten álló érzékszervi, értelmi vagy mozgássérült, hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű, az elhanyagolt, valamint a kiemelkedő képességű gyermekek nevelése speciális ismereteket, sajátos törődést igényel, szükség esetén megfelelő szakemberek közreműködésével.

Tevékenységek szervezése:

A *felnőtt - gyermek* kapcsolat az óvadás korban alapvető, meghatározó kapcsolat, jelentős elsőbbsége van a kortárskapcsolatokkal szemben. Arra törekszünk, hogy az óvoda valamennyi felnőtt dolgozójának magatartása legyen

határozott, következetes, barátságos, szeretetteljes, őszinte, elfogadó, toleráns, a gyermekek számára minta érték.

A *gyermek - gyermek* kapcsolat az óvodában eleinte egymásmellettséget jelent, személytelen, felcserélhető, nincs tartalmas érzelmi töltése. Ebből a szempontból ez a kor előkészítése a másodlagos szocializációban megjelenő átpártolásnak, amikor is elsődlegessé válnak a kortárskapcsolatok, erős érzelmi színezettel. Segítjük és támogatjuk a gyermekek barátkozását. Támogatjuk őket abban, hogy indulataikból fakadó konfliktusaikat megtanulják feloldani: a konfliktus megoldásában tevékenyen részt veszünk, magyarázattal, javaslatokkal, megoldási ötletekkel segítünk, majd a fokozatosság és a konfliktusban résztvevők fejlettségét figyelembe véve folyamatosan egyre önállóbban hagyjuk a gyermekeket a megoldásban, de figyelemmel kísérjük a tevékenységüket és a tanulságok levonásában is részt veszünk. A különböző származású, az akadályozott, részképesség-zavarokkal küzdő gyermekeket együtt, illetve részleges integrációban neveljük.

A társas élet kialakításának előfeltételei:

Biztosítjuk a derűs, nyugodt, otthonos légkört, melyben helyet kap a vidámság, a humor. A gyermekek minden pozitív aktivitását támogatjuk. Mindenkor készen állunk arra, hogy a gyermekek számára élményszerzési lehetőséget, tevékenységeket ajánljunk, támogatjuk a gyermek kezdeményezéseit, segítjük kivitelezését.

A társas élet kialakításának megalapozása:

Nyílt napokat szervezünk az érdeklődő szülőknek, lehetőséget adunk a PP céljainak megismerésére. Az óvodába lépés előtt családlátogatást végzünk. Amikor a gyermek az óvodával ismerkedik, akkor ebbe a folyamatba bevonjuk a szülőket is, a nevelési év kezdetén mindkét óvodapedagógussal részt veszünk ebben a tevékenységben. Biztosítjuk, hogy ebben az időszakban, ha a gyermek igényli, akkor a meglévő tárgykapcsolatai megmaradjanak az óvodában is.

A fejlődés elvárt eredménye

- Ragaszkodik a csoporttársaihoz és a csoportban dolgozó felnőttekhez.
- Tud alkalmazkodni a csoportban kialakult szokásrendszerhez.
- A játékszeren megosztózik a társaival.
- Segíti a társait a tevékenységekben.
- Türelemesen meghallgatja a felnőtteket és a társait.
- Az udvariassági formák betartásával kommunikál
- Érdeklődik társai iránt.
- Konfliktushelyzetekben társaival egyezkedik.
- Képes az együttérzésre.

- Számon tartja társait, érdeklődik hiányzásának okáról.

8.2.3. Az anyanyelvi nevelés, értelmi nevelés

Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat. Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció, különböző formáinak alakítása-beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabályközvetítéssel az óvodai nevelőtevékenység egészében jelen van. Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására és a válaszok igénylésére szükséges figyelmet fordítani.

Cél:

- Fejlődjön a gyermekek észlelése, érzékelése, emlékezete, figyelme, képzelete, gondolkodása, kreativitása
- Fokozódjon beszédaktivitásuk;
- A gyermekekben bontakozzanak ki a nyelvi és a kommunikációs készségek.
- Az érthető, kifejező, hatásos és meggyőző beszéd készségének kialakítása
- Olyan magyar nyelvi eszmény megközelítése, mely épen őrzi nyelvünk hagyományos tulajdonságait, a tömörséget, képszerűséget, a világosságot, az árnyaltságát.
- A gyermekek beszédészlelésének, beszédkészségének, beszédmegértésének fejlesztése, szókincsének bővítése, kifejezésmódjának gazdagítása, beszéd szintjük emelése.

Az anyanyelvi nevelés eszközei:

A nyelvi képességek fejlesztésének leghatásosabb eszköze a mese, vers, bábozás és a dramatikus játékok. A népi mondókák segítségével tisztítható a magán- és mássalhangzók helyes ejtése, megfelelő artikulációja, a hangkapcsolatok törvényszerűségei. A gyerekek a mesékből, versekből sok új szót, fogalmat ismerhetnek meg. A bábjátékban, dramatikus játékban a gyerekek kibontakoztathatják a szabad önkifejezésüket. A dramatikus helyzetek lehetőséget adnak a társalgási kedv fokozására, önálló versmondásra.

Feladat:

- Az óvodai nevelés a gyermek érdeklődésére, kíváncsiságára, valamint a meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire építve biztosítson változatos tevékenységeket, amelyeken keresztül további élményeket,

tapasztalatokat szerezhethet az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetről.

- A gyermek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és a kreativitás fejlesztése.
- Az új gyermekek fogadásakor, a beszoktatás során, valamint évente egy alkalommal felmérjük a gyermekek aktuális beszédállapotát, a vizsgálat eredményét az egyéni fejlődési naplóban rögzítjük. Évente a szakszolgálat szakembere a logopédusa felméri a gyermekek beszédészlelését és beszédhibáit.
- A napi tevékenységek megszervezésekor szóbeli megnyilvánulásra ösztönző, oldott légkört teremtünk, keressük az egyéni és kisebb csoportos beszélgetések alkalmait.
- Őszinte örömmel és odafordulással fogadjuk a gyermekek szóbeli megnyilvánulásait, bátorítjuk a félénkebbeket. A megszólalásra kulcsszavak, félmondatok értelmezésével és mondásával segítjük a gyermekeket közléseik kifejtésére.
- Tapintatosan javítjuk a gyermekek beszédében fellelhető helytelen kifejezéseket, a helyes megfelelő hangoztatásával.
- Beszédünkkel modellt nyújtunk, sok szinonimát használunk.
- Anyanyelvünk szabályai szerinti tagolással, természetes gesztusokkal és mimikával, valamint lényegkiemeléssel beszélünk.
- Kerüljük az érdektelenséget okozó motyogást, és a fárasztó erős hangingert.
- Megfigyeljük a családok beszédének jellemzőit, szülői értekezleteken tapintatosan felhívjuk figyelmüket az anyanyelvi nevelés fontosságára.
- Bármilyen fejlődési zavar, akadályoztatás esetén szakember (orvos, logopédus, fejlesztőpedagógus) beavatkozását javasoljuk.
- Képesse tesszük a gyermekeket arra, hogy tudjanak másokat is meghallgatni.
- A gyermekeket inspiráljuk a kérdésekre, azok megválaszolására.

A tevékenység megszervezése

Az anyanyelv a legfontosabb eszköze a szociális kapcsolatok kiépítésének és az emberek közötti kommunikációnak. A beszéd és a gondolkodás egymással szoros kapcsolatban áll.

Óvodánk fejlesztési feladatainak tehát a család, a környezet megismeréséből kell kiindulni és a gyermek egyéni képességeinek megismerésén keresztül kell hatást kifejteni. Óvodánk tevékenységben gazdag élete, a kellemes, nyugodt légkör alapvetően meghatározza az anyanyelvi nevelés fejlesztését. A nap folyamán bármikor adódhat lehetőség a beszélgetésre, de célszerű a hétfői napokon erre külön is tekintettel lenni, hiszen ilyenkor otthonról és a külső környezetből hozott rengeteg élményt és

tapasztalatot mondják el a gyermekek. A környezet példamutató, tiszta és szép beszéde mintát nyújt.

Óvodába érkezéskor, szabadidőben, naponta minél többször egyéni beszélgetős kapcsolatot teremtünk, érdeklődéssel hallgatjuk a gyerekek otthoni élményeit, közléseit aktuális érzelmi állapotáról. Hétfő reggeli gyülekezéskor kis csoportos beszélgetésekben meghallgatjuk, hogy ki mit csinált, merre járt a hétvégén. Bekapcsolódunk a gyermekek játékába akkor, ha az a játék zavarása nélkül megtehetjük, hogy mintát adjunk a szituációkhoz alkalmazkodó beszédfordulatok, nyelvi kifejezések használatához. Ezt a csoportszobában és az udvaron szervezett játéktevékenységnél egyaránt tesszük.

A csoportszobában tanév elején mesesarkot alakítunk ki, ahol a gyermekek zavartalanul nézegethetik a képeskönyveket, „olvasgathatják” a meséket. Mesét, verset és mondókát naponta többször is mondogatunk, amikor a játékszituáció azt kínálja, az egyes gyermekek, vagy a gyermekek kisebb csoportja körében.

Vegyes életkorú csoportokban a kisebbekkel először egyénenként, két-három gyermekkel mondókáztatunk, mesélgetünk, fokozatosan bővítjük a hallgatók körét. A kisebbek mese, mondóka, vers hallgatásának kiindulója a játékszituáció, ezt fokozatosan tesszük helyhez kötötté, pl.: mesesarokban történő kezdeményezéssé. A naponta kezdeményezett mesélésünk közvetíti a magyar mesék jellegzetes szó- és kifejezés fordulatait, ezzel bővítjük a gyermekek aktív és passzív szókincsét. Szokássá alakítjuk a gyermekek mesélését, játékban, szabadidőben, vagy a pihenés előtti időszakban. Biztosítjuk ebben a gyermekek önkéntességét, vállalkozó szellemét.

A bábozás, dramatizálás eszközeit mindennap hozzáférhetővé tesszük, hogy ez a tevékenység beépülhessen a gyermekek játékába. Dramatikus játékokat kezdeményezünk a nem játszó gyermekek körében; heti egy-két alkalommal néhány perces mozgásra, cselekvésre épülő anyanyelvi játékot szervezünk.

A gondozási tevékenységek során értő odafigyeléssel támogatjuk a gyermekeket testi szükségleteik megfogalmazására, gesztusaink, mimikánk kifejezi mindezt. A naponta szervezett mozgás, a tízórai és az uzsonna előtt és a heti egy alkalommal vezetett mozgás tevékenység, a szabályjátékokhoz és utánozó játékokhoz téri relációkat kifejező szókapcsolatokat mondunk. Amikor a gimnasztikai gyakorlatokat, játékos utánozó mozgásokat megfogalmazzuk, közléseink szemléletesek, sok hasonlatot tartalmaznak. Az időjárás adta lehetőségek szerint a tervezett mozgás tevékenységet vagy a szabadban, vagy nyitott ablaknál tartjuk, sok légző gyakorlatot, játékos hangutánozást ütemezünk be a beszélőszervek edzésére, a légzéstechnika javítására.

Naponta alkalmat adunk a firkálgatástól elvezető rajzolásra, ennek során a gyermekeket a produktumaiból kiinduló kérdésekkel finoman készítjük a képek, firkák megnevezésére. A vizuális nevelés alkalmával az anyagok tulajdonságait szóban is megfogalmazzuk.

Öltözések alkalmával elmondjuk és elmondattuk az időjárás jellemzőit, sokszor használjuk az évszak adta időjárás jellemző kifejezéseit. Játékidőben, szabadidőben játszunk hallás- és ritmusérzék fejlesztő játékokat, annak érdekében, hogy a finom zörejek és hangszínek közötti különbségek hallását, kifejezését a gyermekek gyakorolhassák. A gyermekek játékában megragadjuk a téri relációk és számbeli összefüggések kifejezésének lehetőségeit, a heti egy rendszerességgel szervezett matematikai játékok során számfogalmakat, és a relációs összefüggések szóbeli változatát közvetítjük.

A napirendi tevékenységek megvalósításakor csak a szükséges mértékig alkalmazunk egész csoportnak szóló utasítást, többnyire egyéni és kisebb csoportos beszélgetéseket szervezünk.

A fejlődés várható eredményei

/a beszédészlelés és beszédhibák mérését logopédus végzi a saját szűrőeszközeivel/

- Aktívan használják kibővült szókincsüket.
- Szívesen beszélget felnőttekkel és társaikkal.
- Minden hangzót hibátlanul képez.
- Beszédritmusa megfelelő.
- Szükségeit érthető formában megfogalmazza;
- Szívesen bábozik, dramatizál;
- Beszéde folyamatos, helyesen alkalmazott kötőszavakkal;
- Szókincse megfelel az elvárható életkori jellemzőknek;
- Helyesen használja az igeidőket, ragokat;
- Minden szófajt használ;
- Beszédében előfordulnak az egyszerű és bővített mondatok is.
- Összefüggően mesélnek, beszélnek, sok kötőszóval.
- Páros és csoportos beszédhelyzetekben megfelelő beszédfordulatokkal és viselkedési formákkal teremtik meg és tartják fenn a kapcsolatot.
- Képről cselekvéseket, történeteket leolvasnak.
- Észrevesznek, felfedeznek ok-okozati cselekvéseket.
- Kialakul a helyzethez illő hangsúlyozású, hanglejtésű és sebességű tiszta beszéd.
- A kommunikációs játékok alkalmával fejlődik érzelmi kifejezőkészségük, beszédmódjuk, szerep szerinti viselkedésük.
- Képesek a közléseket, jeleket felfogni és arra megfelelő módon reagálni.
- Önálló mese-, versmondás, dramatizáló képességük fejlődik a mesehallgatás, dramatizálás, kommunikáció elemeinek kiemelésével, a szereplők közti kapcsolat megfigyelésével. Bátran használják a mozgás, a pantomim elemeket.

8.3. Hagyományok, ünnepek

Hétköznapijaink közül kiemelkednek az időről időre visszatérő közösségi események: az ünnepek, melyek az érzelmi nevelést erősítik. Ünnepeink vonulatának évszázados hagyományai vannak. A hagyományok azok az alkalmak, visszatérő események, amelyeknek segítségével nemzedékről nemzedékre megőrizhetjük tudásunkat, tapasztalatunkat. Az ünnepek a hagyományápolás szempontjából is rendkívül fontosak, hiszen kultúránk, népszokásaink megismertetésére is lehetőséget adnak.

A nevelési év folyamán fokozott figyelmet kívántam fordítani az óvodaidőn kívül biztosított fejlesztési lehetőségek színvonalának ellenőrzésére: a gondozási feladatok közben, a szabadidős tevékenységek, séták, a kirándulások, az udvari játék, színházlátogatás, múzeumlátogatás, az óvodán kívüli fakultatív program, zenehallgatás során is. Jó hangulatúak, nem csak a kikapcsolódást, feltöltődést jelentetik a gyerekeknek, hanem élménygazdagságunknál fogva segítik a tanulást, elmélyítik szerzett ismereteiket is.

Ezek a színterek a mi óvodánkban az évszakokhoz, a programunkban szereplő ünnepekhez, néphagyományhoz, szokásokhoz kapcsolódnak, kötődnek. Az óvodapedagógusok ennek érdekében, segítenek egymásnak. Minden évben elvállalnak egy “évszakot” és megtervezik a hozzá kapcsolódó szabadidős tevékenységeket, mely nagy szakmai felkészültséget, szervezettséget igényel. E tevékenységek, tervezetek eredményességét, hatékonyságát az óvodavezető folyamatosan ellenőrzi.

Az ünneplés pedagógiai szempontból kiemelt lehetőséget kínál a nevelésnek, gondoljunk itt a rengeteg tevékenységi lehetőségre az esztétikai élmények hatására, vagy a közösségi érzések széles skálájának megmutatkozására stb. Az ünnepek kiemelik az ünnep résztvevőit a hétköznapiokból és ezáltal nagyobb aktivitásra, kreativitásra ösztönöznek.

Az ünnepek hagyományok ápolása szempontjából is rendkívül fontosak az óvodában, hiszen kultúránk megismertetésére adnak lehetőséget. Ebből a szempontból nézve az óvoda egyéni arculatának kialakításában is kiemelt jelentőséggel bírnak. Az ünneplés lényege sokszor nem is maga az ünnep, hanem az a sok-sok előkészület, ami rengeteg tevékenységre, ötletre kidolgozására, önálló elképzelések megvalósítására ad lehetőséget.

Az aktív és önálló gyermekek nevelésének egyik igen sajátos eszköze a jól előkészített és szépen megformált ünneplés. Az előkészület a csoporton belüli közösségi érzések alakítására igen kitűnő alkalmat teremt és természetesen tág teret nyújt a gyermekek közötti együttműködésnek: a kooperációnak és a kommunikációnak a gyakorlásához. Az esztétikus és alkalomhoz illő teremdszítés ugyancsak lehetőség arra, hogy együtt örüljünk annak, amit létrehoztunk. Nem másról van itt szó, mint az értékteremtés és folyamatáról és a gyermekcsoport által létrehozott érték, alkotás,

ötletmegvalósulás közös örömről. Ennél komolyabb közösségalkító tevékenységet keresve sem tudnánk találni. Az ünnepek tehát nemcsak nevelési céljaink megvalósítása szempontjából fontosak alapvetően, hanem azért is, mert a legszélesebb tevékenységi formákra adnak lehetőséget.

Arra törekszünk, hogy sokszínű tevékenység és a társas együttműködés érvényesüljön a tervezésben, szervezésben és a rendezvény lebonyolításában. Ez lehetőséget nyújt óvodánk nyitottabbá tételére, intézményünk és az itt dolgozók munkájának jobb megismerésére.

Őszi szabadidős tevékenységeink, jeles napok, ünnepeink:

Jeles napok, programok Tevékenységek

Nyár búcsúztató őszi köszöntő mulatság a szülőkkel

Állatok Világnapja -állatkerti kirándulás

Szüret Szüreti mulatság szervezése

Nyílt nap

Márton nap – Márton napi vásár, lámpás felvonulás

Téli szabadidős tevékenységeink, jeles napok, ünnepeink:

Jeles napok, programok Tevékenységek

Advent Kézműves program a szülőkkel

Mikulás - Mikulás érkezése,

Mézeskalács sütés – mama nap

Karácsonyi gyertyagyújtás Ünnepi műsor

Elevenpark – játszóház kirándulás

Maci nap

Farsang Jelmezbál

Tavaszi szabadidős tevékenységeink, jeles napok, ünnepeink:

Jeles napok, programok Tevékenységek

Március 15. megemlékezés

Víz világnapja – kirándulás a tavakhoz

Húsvét Tojásfestés, locsolkodás, tojáskeresés

Föld napja Virágültetés, kertrendezés

Anyák napja Köszöntő műsor

Gyereknapi sportjátékok

Szivárvány hét

Évzáró, ballagás A nagycsoportosok búcsúztatása versekkel, dalokkal.

Az előbbiekből is kitűnik, hogy hogyan próbáljuk még eredményesebbé, színebbé tenni a gyermeki tapasztalatokat, élményeket.

Az óvodában minden alkalmat megragadunk a hagyományok, ünnepek kialakítására. Érvényesítjük a fokozatosság, a folyamatosság, a rendszeresség elvét. A gyermeki személyiségre akkor hat építően a hagyományápolás,

ünneplés, ha mély érzelmi töltéssel, aktív részese. Arra törekszünk, hogy az ünnepnap legyen más nap a többi naphoz képest, ez külsőségekben is nyilvánuljon meg. Az ünnep gazdagságát a meghittségben és érzelmekben is kifejezzük. Azzal is erősítjük a család - óvoda kapcsolatát, hogy mintát adunk, és a hagyományok ápolásában az ünnepeken rész vesznek a szülők és a családtagok.

9. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGI FORMÁI ÉS AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI

9.1. Mese - vers, dramatikus játékok

Az érzelmi biztonság megadásának s az anyanyelvi nevelésnek egyaránt fontos eszközei a mondókák, dúdoló, versek. Ezek ritmusokkal, a mozdulatok és szavak egységével a gyermeknek érzéki-érzelmi élményeket adnak.

A magyar gyermekköltészet, a népi hagyományok gazdag és sok alkalmat, jó alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre. A mese a gyermek érzelmi, értelmi és erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője. A mese - képi és konkrét formában - tájékoztatja a gyermeket a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyatairól, a lehetséges, megfelelő viselkedésformákról.

A mese életkorilag megfelel az óvodás gyermek szemléletmódjának és világképének. Visszaigazolja a kisgyermek szorongásait, s egyben feloldást és megoldást kínál. A tárgyi világot is megelevenítő, átlelkésítő szemléletmódja és az ehhez társuló, a szigorú ok-okozati kapcsolatokat feloldó mágikus világképe, csodákkal és átváltozásokkal elvezet a mélyebb értelemben vett pszichikus realitásra és a külvilágra irányított megismerési törekvésekre.

A mesélővel való személyes kapcsolatban a gyermek nagy érzelmi biztonságban érzi magát, s a játéktevékenységhez hasonlóan a mesehallgatás elengedett intim állapotban eleven, belső világot jelenít meg. A belső képalkotásnak ez a folyamata a gyermeki élményfeldolgozás egyik legfontosabb formája.

A gyermek saját vers- és mesealkotása, annak mozgással és/vagy ábrázolással történő kombinálása az önkifejezés egyik módja. A mindennapos mesélés, mondókázás és verselés a kisgyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme.

Óvodánkban egyaránt helye van a népi, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek. A magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok, gazdag és jó alkalmat, erős alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre. A mese a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője.

Cél:

- Örömmel hallgassanak népi és klasszikus, értékes modern mesét, verset, elbeszéléseket.
- Alakuljon irodalmi érdeklődésük és fejlődjön ízlésviláguk.
- Szorongásaik, félelmeik oldódnak.

- Irodalmi tapasztalataikat alkalmazzák konfliktusaik megoldására, indulataik kezelésére
- Örömmel vegyenek részt, mesék versek felidézésében, újra alkotásában, dramatizálásban, bábozásban
- Gondosan bánjanak a könyvekkel.

Feladat:

- Oldott légkört és együttlétet biztosítunk.
- Mesesarkot alakítunk.
- Megragadjuk azokat az alkalmakat, amikor a gyermekek mesélhetnek, verselhetnek.
- Spontán és kötetlen kezdeményezésekkel szervezzük irodalmi tevékenységeinket.
- Könyvvvel és anélkül mesélünk, verselünk, gesztusainkkal, mimikánkkal, a szöveg hangsúlyozásával életszerűvé, élvezetessé tesszük a közölteket.
- Az irodalmi anyagot gyakran ismételtetjük, lehetőség szerint mozgással és énekkel kísérve.
- Kezdeményezzük, hogy otthon is rendszeresen verseljenek, meséljenek.

A tevékenység megszervezése

Nem szükséges foglalkozási kereteken belül maradni, hiszen mesélni minden nap szükséges az óvodában. Nem teszünk különbséget a kezdeményezés vagy az elalvás előtti mese között. Mindkettő fontos a maga helyén és idején. A lényeg csupán az, hogy minden nap meséljünk valamilyen formában, reggel vagy délután, elalvás előtt vagy délután.

Teremtsünk lehetőséget a gyermekek önálló szöveg- és mesemondásához. Segítsük elő, hogy megfelelő eszközökkel el is játszassák a gyermekek a nekik tetsző meséket. A gyakori ismétlést, a mese többszöri feldolgozását kedvelik az óvodások, erre legyünk tekintettel. Kedvelt tevékenysége az óvodásoknak a bábozás és a dramatizálás. Mindkettő szorosan kapcsolódik a meséléshez, mondókázáshoz, verseléshez. Az irodalmi élmények feldolgozását segítsük elő különböző eszközök, anyagok, barkácsolási lehetőségek biztosításával.

A vers-mese témakör elvi tartalma:

- A 3-4 évesek anyaga:

Népi mondókákból, rigmusokból, ritmikus zenei hatású, játékos versekből álljon össze. Olyan meséket válasszon az óvónő, amelyek cselekménye egyszerű, érthető, ritmikus ismétlődések jellemzik.

Fontos ebben az életkorban a testi közelség. A fizikai kontaktus sokat jelent a gyermek és a felnőtt érzelmi egymásra találásában (ölbeli játékok)

- A 4-5 évesek anyag:

Ebben a korban a népi mondókák, névcsófolók, halandzsza szövegű kiolvasók alkotják a tervezett mondókázás anyagát.

Szerepeljenek a vidám, humoros versek, klasszikus és mai magyar költők népköltészeti ihletésű, ritmusélményt nyújtó versei. A mesék már lehetnek többfázisos szerkezetű állatmesék, népmesék, dramatikus népszokások, novellisztikus – realiztikus mesék. Az óvónő segítségével jelenítsék meg a meséket, a gyermekek élményeit. Rögtönözzenek bábjátékot.

- Az 5-6 éves kor anyaga:

A mesehallgatás igazi ideje. Az állatmeséktől kezdve a cselekményesebb népmeséken, novellisztikus – realiztikus meséken át épüljenek be a klasszikus tündérmesék, a tréfás mesék és műmesék a gyermekek mesetárába. A gyerekek a meseregényeket is szívesen hallgatják.

A fejlődés várható eredményei

- Játék közben oda illő szövegeket, rigmusokat mondogatnak.
- Tudnak 10-12 mondókát, 6-8 verset.
- Szeretik a tréfás és tündérmeséket.
- Pihenés előtt szívesen hallgatnak folytatásos mesét.
- A kedvelt mesehőseikkel megtörtént dolgokat beleviszik játékukba. Meséket dramatizálnak, báboznak, lerajzolnak egy-egy meserészletet.

9.2. Ének-zene, énekes játék, gyermektánc

Az óvodában a környezet hangjainak megfigyelése, az ölbeli játékok, a népi gyermekdalok, az éneklés, az énekes játékok, a zenélés örömet nyújtanak a gyermekeknek, egyben felkeltik zenei érdeklődését, formálják zenei ízlését, esztétikai fogékonyságát. Az élményt nyújtó közös ének-zenei tevékenységek során a gyermek felfedezi a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét, a közös éneklés örömet. A népdalok éneklése, hallgatása, a gyermek-, néptáncok és népi játékok, hagyományok megismerését, tovább élését segítik.

Az óvodai ének-zenei nevelés feladatainak eredményes megvalósítása megalapozza, elősegíti a zenei anyanyelv kialakulását. Nézetünk szerint a zenei tevékenység beépíthető gyermekeink játékába, ezért a zenei ízlés formálás, a jó zenei légkör és a jó hangulatú játék feltételeinek kialakítása érdekében minden alkalmat megragadunk az énekelgetésre, mondókázásra, játékdal fűzésére.

A zenei anyag elsődleges segítségünk beszoktatás idején. A nap folyamán bármikor lehetőség nyílik énekes, mondókás játékokra a csoportszobában és az udvaron egyaránt. Kapcsoljuk dalainkat és mozgásunkat a környezet

megismerésére neveléshez, mese-vershez, matematikai játékokhoz, ábrázoláshoz.

A játékdalokhoz, mondókákhoz természetes módon kapcsolódik a zenei képességfejlesztés:

- zenei ritmusérzék (ütem-, ritmus-, tempóérzék),
- zenei hallás, tiszta éneklés, dinamikai és hangszín érzék
- zenei emlékező és reprodukáló képesség, belső hallás, zenei formaérzék.

A Kodály Zoltán zenepedagógiai módszerei alapján Forrai Katalin által kidolgozott óvodai ének-zenei nevelés alapjaira épülő fejlesztést programunkon belül hatékonyan kívánjuk megvalósítani. Ezzel kívánjuk biztosítani a gyermekek ének-zenei kultúrájának megalapozását, a néphagyományőrzést és az ének-zenei nevelés színvonalának megőrzését.

A zenehallgatásnál hangsúlyozzuk az éneklés, az élőzene előtérbe helyezését, ezért megismertetjük a gyerekeket eredeti népi hangszerekkel, fogadjuk az eredeti népi hangszereket használó népzenei előadókat, együtteseket, ezzel zenei ízlésüket is formáljuk.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- A gyerekek a mondókákat, játékdalokat és 2-3 alkalmi dalt az óvónő segítségével csoportosan a természetes mozgásnak megfelelően egyszerre mondanak, illetve énekelnek.
- A mondókákat negyedenként kiemelt hangsúllyal a természetes beszéd hanglejtésének megfelelően mondják.
- Megkülönböztetik a magas és mély hangokat.
- Felismerik és megnevezik a halk és a hangos éneklést, a zörejek és a beszéd hangerőbeli különbségét.
- Felismerik körülöttük hallható zörejangokat, a természet hangjait és a ritmusjátékos hangszerek hangját.
- Éneklés és mondókázás közben az egyenletes lüktetést a dalhoz kapcsolódó játékos mozdulatokkal, tapssal fejezik ki.
- Az óvónő segítségével folyamatos tempót tartanak a természetes mozgásoknak megfelelően.
- Mozgásuk összerendezett, tudnak szépen megformált változatos térformákat kialakítani.
- Ők maguk is találhatnak ki ritmust, szöveget, dallamot.
- Ismerik és használják az egyszerű ritmushangszereket.

Feladataink a művészeti tevékenységek megszervezésében

- A gyermekek bevonásával úgy alakítjuk ki a csoportszobát, hogy ott a különböző tevékenységeket kereső gyermekek nyugodtan, kényelmesen dolgozhassanak.

- Biztosítjuk a sokféle eszközt, időt és helyet a művészeti tevékenységek gyakorlásához, ezzel is ötletet adva a gyermeki fantáziának.
- Lehetőséget nyújtunk a vizuális és kommunikációs tevékenységek összekapcsolására.
- Elősegítjük a gyermekek önálló elképzeléseinek megvalósítását.
- Lehetőséget adunk a gyermekeknek arra, hogy minél több élményt átélve megvalósíthassák elképzeléseiket.
- A mindennapi mesélés, verselés, mondókázás biztosításakor ügyelünk a gyerekekkel való szoros érzelmi kapcsolat, a meghitt légkör megteremtésére.

9.3. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézimunka, mint az ábrázolás különböző fajtái – továbbá a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal. Az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének. A gyermeki alkotás, a belső képek gazdagítására épül.

A vizuális nevelés összetett, sokszínű nevelési terület. Magában foglalja a gyurmázást, agyagozást, rajzolást, festést, batikolást, vágást, ragasztást, varrást, hajtogatást, építést, a műalkotásokkal való ismerkedést és a környezetalakítást.

A megfigyelés és ábrázolás által formálódnak a gyerekek képzeletei, gazdagodnak élmény-és fantáziaviláguk, tartalmasabbá válnak fogalmaik. Az építő-ábrázoló-alakító tevékenység segíti a gyerekek téri, forma és színeképzeleteinek kialakulását, gazdagodását. Elősegíti a természet színeire, formáira való rácsodálkozással, a művészi rajzok, festmények, szobrok, épületek, népi alkotások nézegetésével a szépség iránti vonzódás és értékelő képesség alakulását.

Arra törekszünk, hogy a gyermeki alkotások közösségi rendezvényeken bemutatásra kerüljenek, különös tekintettel a tehetségek bátorítására. Fontos feladatunk, hogy biztosítsuk a zavartalan és sokrétű tevékenykedés külső feltételeit. Mindenféle anyag – eszköz a megszokott és elérhető helyen álljon rendelkezésre a gyermeknek. Minden csoportszobában kialakítunk egy sarkot, ahol a barkácsoláshoz szükséges eszközöket, felszereléseket, anyagokat tároljuk.

A tevékenységek megszervezésének alapja az évszakok változásai, a természet szépségei, a gyermek által megérthető világ tárgyai, eseményei, valamint az ünnepek, melyek érzelmileg is közel állnak a gyermekekhez és megmozgatják a fantáziájukat.

Fontosnak tartjuk a vizuális tevékenységek során a teljes önállóságot, a bátorítást, az útmutatást, a dicséretet.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- Megfelelő kezűgyességgel, munkatempóval rendelkeznek.
- Sokféle tapasztalattal rendelkeznek változatos alakú zárt és nyitott alakú terek elkerítésében és lefedésében. Bátrabbak, ötletesebbek az építkezésben, a téralakításban.
- Tevékenyen részt vesznek az őket körülvevő tér, valamint a térbeli makettek berendezésében, az alapvető térviszonylatok segítségével. Képesek a tárgyak térbeli kiterjedésének tapasztalati felismerésére, a főbb formai jellemzők megnevezésére.
- Képalakításaikban egyéni módon jelezni tudják az elemi térviszonylatokat. Élményeik, elképzeléseik, képzeletük megjelenítésében többnyire biztonsággal használják a képi kifejezés változatos eszközeit.
- Színhasználatukban érvényesítik kedvelt színeiket.
- Formaábrázolásuk változatos, többnyire képesek hangsúlyozni a legfontosabb megkülönböztető jegyeket.
- Emberábrázolásaikban megjelennek a részformák.
- Elképzeléseik és megfigyeléseik alapján formákat mintáznak.
- Önállóan és csoportosan is készítenek egyszerű játékokat, maketteket. Fokozatos önállósággal alkalmazzák a megismert technikákat. Önállóan díszítenek tárgyakat.

9.4. Mozgás, mozgásos játékok

A torna, a mozgásos játékok fejlesztik a gyermekek természetes mozgását és a testi képességeit, mint az erő, ügyesség, gyorsaság, állóképesség, társra figyelés. Hozzájárulnak a harmonikus, összerendezett, fegyelmezett nagy és kismozgások kialakulásához. Kedvezően befolyásolják a gyermeki szervezet növekedését, teherbíró-, ellenálló képességét és az egyes szervek teljesítőképességét. Fontos szerepük van az egészség megőrzésében, megóvásában. Felerősítik és kiegészítik a gondozás és az egészséges életmódra nevelés hatását. A mozgáskultúra fejlesztése mellett segítik a térben való tájékozódást, a helyzetfelismerést, a döntést és az alkalmazkodóképességet, valamint a személyiség akarati tényezőinek alakulását.

A tornának, játékos mozgásoknak, az egészséges életmódot erősítő egyéb tevékenységeknek teremben és szabad levegőn, eszközökkel és eszközök nélkül, spontán vagy szervezett formában az óvodai nevelésünk minden napján biztosítjuk. (az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve).

Mindennapos mozgás

Cél:

- Motoros képességek fejlesztése: kondicionális, koordinációs képességek fejlesztése, ízületi mozgékonyaság és hajlékonyság.

- Fejlődjön a gyermekek természetes mozgása: járás, csúszás, mászás, futás, ugrás, dobás, támasztás, függés, egyensúlyozás;
- Ismerjék meg a gimnasztikát, néhány talajtorna elemet, labdagyakorlatokat és a sokszínű, változatos testnevelési játékokat;
- Mozgásuk legyen összerendezettebb, biztonságosabb, fejlődjön tér- és időbeli tájékozottságuk.

Feladat:

- Legyen lehetőségük a gyermekeknek saját testük mozgását átélni.
- Sokoldalú mozgástapasztalatokat szerezzenek a gyermekek az alapvető mozgásformák gyakorlása által.
- Folyamatosan fejlődjön a gyermekek mozgása és egyensúlyérzéke.
- A kéz finommozgásainak fejlesztésére nyújtsunk változatos lehetőségeket.
- Segítsük elő a gyermekek harmonikus, összerendezett mozgásának kialakulását

A tevékenység megszervezése

A tevékenységközpontú óvodai nevelés lényeges eleme a testi fejlesztés. A 3-6 éves gyermek egészséges testi fejlődésének biztosítása nem képzelhető el a rendszeres, játékokban gazdag, az egyéni képességeket messzemenően figyelembe vevő, kellő aktivitást és terhelést biztosító mindennapi mozgás nélkül. Ismert tény, hogy a mozgásöröm és a szellemi fejlődés egymással szoros kapcsolatban áll. A mozgásfejlesztéshez tehát hozzátartozik, hogy maximálisan biztosítsuk a spontán, tehát minden adódó lehetőséget kihasználni a nap folyamán a mozgásra.

Rendkívül fontos a szabad levegőn való tartózkodás minél hosszabb idejű biztosítása. A gyermekek napirendjét úgy célszerű összeállítani, hogy azzal elkerüljük az egyoldalú terhelést és lehetőleg felváltva biztosítsuk a mozgást és az üléssel együtt járó tevékenységeket. A mozgás és pihenés egyensúlyának biztosításával sikerülhet a gyermekek egyoldalú igénybevételét elkerülnünk.

Az egészséges életmód szokásainak megalapozását óvodáskorban kell elkezdenünk. A mozgás megszerettetése, a mozgásigény kielégítése az óvodai testi nevelés fontos feladata, amit csak a helyesen megválasztott mozgásanyag változatos gyakoroltatásával érhetünk el. A megfelelő intenzitású, derűs légkörű testmozgás biztosítja a motoros képességek fejlődését, melynek egyre magasabb szintje előfeltétele a bonyolultabb mozgások eredményes végrehajtásának, ezáltal a mozgásműveltség fejlődésének.

A természet erőivel – napfény, levegő, víz – történő edzés kedvező hatását sem szabad figyelmen kívül hagyni, ezért a mindennapi testnevelést lehetőleg a szabadban célszerű tartani. Az intenzív, változatos gyakorláshoz megfelelő helyre és eszközre van szükségünk. A jó eredmény eléréséhez az optimális

tárgyi feltételei biztosításán túl azonban az óvodapedagógus és a gyermek aktív együttműködése is elengedhetetlen. A nyugodt, derűs légkörű, játékban gazdag, kellő intenzitású napi 20-30 perces testmozgás nem csak a kondicionális és koordinációs képességek fejlődését biztosítja, hanem hozzájárul a gyermeki személyiség differenciált fejlesztéséhez is.

A mindennapi mozgás hatásának maximális kifejtéséhez szükségesek olyan objektív és szubjektív feltételek, melyek lehetőség szerint valamennyi óvodában megvalósíthatók, és amelyek megsokszorozzák az egyébként elérhető eredményeket.

A mindennapos mozgás objektív feltételei:

Elsősorban a megfelelő hely biztosításáról kell szólni. Mivel a tevékenységet döntő mértékben a szabadban valósítjuk meg, ezért célszerű füves területen különböző pályákat kialakítani. Ehhez csupán mozgatható kis kapuk szükségesek. A füves, sík és dombos terület mellett feltétlenül szükséges az aszfaltos, kavicsos terület. A fák között érintő magasságban kifeszített kötélnek fűgghetnek a gyerekek. Az udvar, különböző részein – különösebb megmunkálás nélkül – lefektetett és lazán rögzített farönkök kiválóan alkalmasak az egyensúlyérzék fejlesztésére. Hosszabb sétát, sőt túrát tehetünk a gyerekekkel a szabadban.

Minden, ami az óvoda udvarán található (fák, bokrok, játékeszközök stb.) felhasználhatók a mindennapi mozgás feladatainak megvalósításához. Ugyanez mondható el az épületen belül szervezett mindennapi mozgásra is. Mindenkor nagy gondot kell fordítani az alkalmazásra kerülő kézi és tornaszerek, berendezési tárgyak épségére, tisztaságára, valamint arra, hogy könnyen elérhetők legyenek, megfelelő számban álljanak rendelkezésre. Az eszközök előkészítése az óvodapedagógus, a gyermekcsoport és a dajka aktív együttműködésére ad lehetőséget.

A mindennapos mozgás szubjektív feltételei:

Az óvodapedagógus személyisége, testi neveléshez való viszonya nagymértékben meghatározza a gyermekcsoportban folyó mindennapi mozgás eredményességét. A testgyakorlatok mintaszerű végzésével, a játékba való aktív bekapcsolódással kedvezően motiválhatja a gyermekeket, építve utánzási hajlamukra, segítve a rendszeres testmozgáshoz való pozitív viszonyuk kialakulását. Az örömmel, derűs légkörben, együttesen végzett gyakorlás hozzájárul az egészséges életmód szokásainak megalapozásához is, ezért nagyon lényeges, hogy az óvodapedagógus minden megnyilvánulásán tükröződjön az, hogy szívesen mozog együtt a gyermekekkel és örül a gyermekek mozgásban elért sikereinek.

A mindennapi mozgás tartalmát döntő mértékben a természetes mozgások, gyakorlatok képezik (járás, futások, ugrások, függések, egyensúlygyakorlatok). Ezeket kiegészíti néhány talajtorna elem, valamint a

kézi szerekkel végezhető gyakorlatok képezik. Természetesen ide tartoznak a mozgásos játékok is. A lényeg, hogy minden mozgásforma, amit a gyermekek képesek elvégezni, a mindennapi mozgás keretébe beépíthető.

A programunkban az óvodapedagógus dönti el, hogy a mindennapi mozgás 20-30 perce alatt tervezett mozgásos tevékenységet tart vagy egy-egy mozgáscsoport gyakorlásával, esetleg mozgásos játékokkal tölti ki az időt.

A fejlődés várható eredményei:

- Képes babzsákkal a fején egyensúlyozó járásra vízszintes padon;
- Tud rövidebb távon egyenletes iramban futni;
- Versenyjátékokban betartja a szabályokat;
- Tud ütemtartással járni;
- Tud helyben labdát vezetni;
- Tud egykezes felső dobással célba dobni;
- Szeret mozogni, kitartó a mozgásos játékokban;
- Tud néhány mozgásos játékot, (futó, fogó játék) irányítás nélkül játszani;
- Tud a térben tájékozódni, ismeri az irányokat.

9.5. Külső világ tevékeny megismerése

A gyermek aktivitása és érdeklődése során tapasztalatot szerez a szűkebb és tágabb természeti- emberi- tárgyi környezet formai, mennyiségi, téri viszonyairól. A valóság felfedezése során pozitív érzelmi viszonya alakul a természethez, az emberi alkotásokhoz, tanulja azok védelmét, az értékek megőrzését. A gyermek miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét is.

A környezet megismerése során matematikai tartalmú tapasztalatoknak, ismereteknek is birtokába jut a gyermek és azokat a tevékenységeiben alkalmazza. Felismeri a mennyiségi, alaki, nagyság béli és téri viszonyokat: alakul ítélőképessége, fejlődik tér-, sík- és mennyiségsszemlélete.

Cél:

- A gyermekek ismerjék meg, szerezzenek tapasztalatokat, közvetlen és tágabb környezetükről, emberekről, növényekről, állatokról, természeti jelenségekről.
- Alapvető összefüggéseket ismerjenek fel.
- A természet szeretete, megóvása váljék igényükké.

Feladat:

- Olyan feltételeket teremtünk meg, amely lehetővé teszi minél több tapasztalat szerzését a természetben.
- Tudatosan törekszünk arra, hogy minél több élményt gyűjtsenek a gyerekek saját természeti és társadalmi környezetükből.
- Biztosítunk minden eszközt és lehetőséget a gyermekeknek természetben való folyamatos tevékenykedtetéséhez.
- A foglalkozásokat lehetőség szerint a szabad természetben szervezzük meg.
- Biztosítjuk a feltételeit annak, hogy az óvodában élősarok, konyha és/vagy virágoskert működjék, lehetőségeinkhez mérten próbálkozunk kisállatok tartásával is.
- A természet iránti érdeklődés felkeltése, fenntartása, elmélyítése.
- A gyermek rávezetése a természetben végbemenő egyszerű változások okaira.
- A megismerési tevékenységhez biztosítjuk a feltételeket spontán vagy szervezett formában (téma, hely, idő, eszköz)
- A gyermek meglévő ismereteire alapozva, lehetőséget adunk, hogy az alkalmi és folyamatos megfigyelés, gyűjtés, szimulációs játék, egyszerű kísérlet alkalmával minél több érzékszerv bevonásával tapasztalhasson.
- Gyermek közelbe hozzuk, segítjük a szervezett, és spontán szerzett tapasztalatok feldolgozását.
- Az óvodapedagógus segítse elő a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában.

A tevékenység megszervezése

Ez a komplex foglalkozás, mint elnevezéséből is kitűnik, szeretné egységben megmutatni és érzékeltetni azt, ami a valóságban is teljes egységben érzékelhető. Nem vagyunk hívei a szétszabdalt, szeletelt tevékenységeknek, mert azok nem képesek az életben megmutatkozó sokszínűség mellett az összefüggések feltárására. Az óvodai tevékenységek rendszerének hagyományos felosztása az iskolától átvett valóságot modellezi és így már az óvodában megkezdődik a világról a gyermek felé áradó észlelések, tapasztalatok, ismeretek szétaprózódása, ezért okoz nehézséget az összefüggések meglátása és megértése a gyermek számára.

A tevékenységközpontú programunk célja az, hogy a gyermeknek segítséget nyújtson ahhoz, hogy a világot megismerje és megértse a maga egészében. A gyermeket körülvevő világ megismerésében a közvetlen megfigyelésre és tapasztalatszerzésre építünk. A természet szeretetére kívánjuk nevelni a gyermekeket, természet közeli élettel, a természet, a környezet szeretetének bizonyításával, példát mutatva a gyermek számára. Azt kell benne

megegyeztetni, hogy mennyire összefügg mindez egymással és milyen nagy az ember felelőssége a természeti és társadalmi környezet megóvása szempontjából.

A tapasztalatszerzés mindig a valódi környezetben történik, ezért a komplex foglalkozások legtöbb esetben a szabad természetben vagy az óvoda környezetében, udvarán zajlanak. Legfontosabb feladatunk megismertetni a gyermeket azzal a természeti környezettel, amelyben él, felhívni a figyelmet annak értékeire és szépségeire. Ez képezi majd az alapját a később kialakuló természetszeretetnek. A gyermek, miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek.

Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás élményét, a nemzeti, családi és a tárgyi kultúra értékeit. A fák, a virágok, az apró kis állatok megannyi ismeretet, feladatot jelentenek a kisgyermeknek. A séták, kirándulások a faluban, az óvoda udvarán és kertjében vagy az élősarokban végzett tevékenységek tanulási, tapasztalási lehetőséget kínálnak a gyermeknek.

A komplex tevékenység tehát csak átvitt értelemben nevezhető valódi tevékenységnek. Inkább komplex tapasztalatszerzési lehetőségről van szó. Az önálló és csoportos megfigyelések révén értékes tapasztalatokhoz juthat a természetben végbemenő folyamatokról és összefüggésekről.

Már az óvodában fel lehet és fel kell készítenünk a gyermeket arra, hogy társadalomban élünk, ami a közvetlen környezetünkön keresztül hat ránk. A gyermeket demokratikus társadalmi rendben való élésre készítjük fel, amelyben különböző vélemények, értékítéletek lehetnek egymás mellett. Meg lehet éreztetni a gyermekekkel, hogy mindenkinek lehetősége van saját lelkiismeretének megfelelően dönteni. A tolerancia, mások véleményének, érzéseinek és gondolatainak tiszteletben tartása arra neveli a gyermeket, hogy képes legyen elfogadni másokat. Mindez pedig a társadalomban való harmonikus, kiegyensúlyozott élethez feltétlenül szükséges. Természetesen ide tartozik a mások (idősebbek, felnőttek, társak) tisztelete és szeretete is. Ilyen pedagógiai légkörben fejlődik a gyermek ítélőképessége és természetes viselkedési formájává válik a más felfogásokkal szembeni tolerancia. Ugyanakkor lehetőséget kap az önálló véleménynyilvánításra, önbizalmának növelésére.

A környezetvédelem vagy a problémák erőszakmentes megoldásának kérdése már az óvodás gyermek szintjén is felvehető és beépíthető a komplex tevékenységek rendszerébe. A természet – társadalom – ember egymástól függő, egymást feltételező, egymást kiegészítő fogalmak rendszere, melynek lényege a kisgyermek szintjén már óvodáskorban is megérthető, megérezhető.

Ez a komplex tevékenység hagyományos értelemben nem is nevezhető foglalkozásnak, hiszen játékidőben, szabadidőben, vagy a nap bármely

időszakában megvalósíthatók az itt jelentkező feladatok. Az általunk nevelt gyerekekben megalapozzuk a természet megismerésével a természet szeretetét, a természet tisztaságának, szépségének védelmét. Fontos a napi életet átható, tudatos természetszeretetre nevelés.

Törekedjünk arra, hogy a gyerekeket olyan hatások ériék, amelyek környezetünk felfedezésére, a rácsodálkozásra ösztönzik. Hívjuk fel a figyelmet, hogy a természet, látszólagos nyugalma mögött folyamatos változás rejlik. Végezzenek egyszerű kísérleteket. Figyeljenek a gyerekek közvetlen környezetük tisztaságára, ne szemeteljenek az óvodában.

Az általunk nevelt gyerekekben megalapozzuk a természet megismerésével a természet szeretetét, a természet tisztaságának, szépségének védelmét. Fontos a napi életet átható, tudatos természetszeretetre nevelés. Az udvaron lehetőséget kell biztosítani a gyerekeknek, hogy részt vehessenek a kert gondozásában (levélsöprés, locsolás, hólapátolás stb.). Kirándulások alkalmával fel kell hívni a gyerekek figyelmét, hogy viselkedésükkel ne zavarják az élővilág nyugalma, ne szemeteljenek, ne hangoskodjanak, ne törjenek le ágakat, ne szedjék le a védett vadvirágokat. Ebben a felnőtteknek kell példát mutatni. Felhívjuk a figyelmet a környezetszennyezés romboló hatására, megbeszéljük, hogy lehetne ezt megelőzni, helyrehozni.

A fejlődés várható eredménye

- Ismerik lakásuk címét, szüleik foglalkozását.
- Gyakorlottak az elemi közlekedési szabályok betartásában,
- Felismerik a napszakokat, különbséget tesznek az évszakok között, megfigyelik az évszakok és élőlények egymásra gyakorolt hatását,
- Az általuk ismert állatokat különböző szempontok szerint csoportosítják, ismereteik kibővülnek az ember munkájáról.
- Önállóan és esztétikusan elvégzik a naposi feladatokat.
- Ismerik a környezetükben lévő néhány intézmény (bölcsőde, iskola, orvosi rendelő, posta) rendeltetését.

9.6. Matematikai tartalmú elemek, tapasztalatok

Cél:

- A minket körülvevő világ mennyiségi, formai kiterjedés béli összefüggéseinek felfedezése, tapasztalása játékos formában, a gyermekek igényeihez, ötleteihez igazodva.
- A gyermekek matematikai érdeklődésének felkeltése, az elemi ok-okozati összefüggések felismertetése, megtapasztalása.
- A logikus gondolkodás megalapozása.

Feladat:

- Sokféle tevékenység lehetőségének a biztosítása a tapasztalatszerzésre
- A tevékenység szervezeti formáinak biztosítása

Az óvodánkban a gyermek életkori sajátosságait figyelembe véve a matematikai tanulás több formája valósulhat meg:

- utánzásos, minta - modellkövető,
- spontán játékos tapasztalatszerzésre, az óvodapedagógus által irányított megfigyelésre épülő tapasztalatszerzés,
- gyakorlati problémafelvetés és feladatmegoldás,
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra adott magyarázatok,
- az óvónő által kezdeményezett tevékenységek

A tevékenység megszervezése

Programunk az ismerettartalmak komplex kezelésére a komplex óvodai foglalkozások keretén belül megvalósuló fejlesztésre kívánja a hangsúlyt helyezni. Felfogásunk azonban a matematikai nevelés önállóságát is hangsúlyozza. Ez nem jelenti természetesen az, hogy a matematikai nevelés nem komplex formában a gyermekek észlelésére, érzékelésére és megismerési vágyára épülve valósulna meg.

A gyermek már az óvodába kerülés előtt felfigyel a dolgok mennyiségi és minőségi összetevőire. Érdeklődéssel fordul a matematikai információk felé. Az óvodai nevelésünk építhet ezekre a korai tapasztalatokra még akkor is, ha azok pontossága csak a gyermek számára fontos, érzelmileg hangsúlyos helyzetekben megbízható. Az óvodáskort jellemző gondolkodási sajátosságokkal (invariancia, állandóság hiánya) a matematikai nevelés folyamán is számolni kell. Fontosnak tartjuk, hogy a kisgyermekkorban a család által nyújtott matematikai ösztönzéseket időben kövesse a tudatosabb óvodai nevelés, a gyermek egyenletes fejlődését biztosító módszerekkel.

Az óvodáskort jellemző fejlődés béli egyenetlenség, a korai családi fejlesztés eltérései azt sugallják, hogy a matematikai nevelés terén két életkori szintet jelöljünk meg:

- Az első szint: bevezetés a matematikába – általában a gyermek 5. életévéig tart.

Feladata: a matematikai kíváncsiság és érdeklődés kibontakoztatásának segítése, a matematikai beállítódás, szemlélet megalapozása.

- A második szint: az intenzív fejlesztés szakasza, az 5-6 életévben.

Feladata: az iskolai alkalmassághoz szükséges tapasztalatok megszerzése, részképességek, gondolkodási műveletek, szokások elsajátítása. Eligazodás a gyakorlati életben a tevékeny élet megkedveltetése. A tevékenységek végzése, a

folyamatos cselekedtetése rengeteg olyan szituációt hoz felszínre, ahol természetes környezetben folyhat a matematikai tapasztalatok szerzése.

A perceptuális, a motoros, a verbális és a szociális tevékenységek aktív átélése együttesen nyújt lehetőséget a matematikai ismeretek és összefüggések megláttatására. A komplex foglalkozások alkalmat adnak arra, hogy a korábban mozaikszerűen megszerzett benyomásokat rendszerezzük, a megfigyelések, tapasztalatok körét szélesítsük, a spontán tanultakat rögzítsük. Bármilyen gyakori is a játékban és egyéb tevékenységekben szerzett, belső érdeklődésből fakadó tanulás, a gyermek negyedik életéve után egyre gyakrabban igényli és képes is kisebb-nagyobb csoportban az óvodapedagógus által irányított formában a mélyebb és sokoldalúbb összefüggések feltárására.

Az óvodapedagógus és a társak jelenléte mobilizálja a gyermek tanulási teljesítményét, tudását, viselkedésének és magatartásának tartalékjait. Azt, hogy a matematikai nevelés tartalmából melyiknél elégedhetünk meg a játékidőben szerzett benyomásokkal, vagy mely matematikai összefüggést dolgozzuk fel foglalkozásokon, az óvodapedagógus dönti el.

A matematikai nevelés tartalmának szoros kapcsolatban kell lennie az életre neveléssel. A gyermeket körülvevő környező valóság mennyiségi és térbeli viszonyai, formái természetes napi szituációkban megfigyelhetők. Tevékenykedés közben a megismerő képességek (érzékelés, észlelés, megfigyelés, emlékezés, tapasztalás, megértés, problémalátás, problémamegoldás) fejlesztése szinte észrevétlenül megvalósítható. Játék és szabadidőben folyamatosan létrejöhetnek olyan szituációk, melyek alkalmasak matematikai tartalmak közvetítésére akkor, ha az óvodapedagógus képes az adódó lehetőségek felismerésére és kihasználására.

Az óvodapedagógusaink feladata, hogy olyan eszközöket és tevékenységeket biztosítsunk, ami felkelti a gyermekek érdeklődését és természetes élethelyzetekben tesszük lehetővé számukra a matematikai tapasztalatok és ismeretek megszerzését. A matematikai képességek fejlesztését játékosan, játékba építve valósítjuk meg.

A fejlődés várható eredményei:

- Matematikai jellegű helyzetről, problémáról szabadon elmondják saját gondolataikat.
- Képesek jól ismert tulajdonságok szerint válogatni, mennyiségeket összemérnek, tárgyakat számolnak legalább tízig.
- Tükörrel való tevékenységük tapasztalat - és élményszerzésre szolgál, térben ismerik a jobb és bal irányokat, értik és követik az irányokat

10. A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE

A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére hatéves korra eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet.

Belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben az óvodásból iskolássá érik. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembevételével mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.

Az iskolakezdéshez az alábbi feltételek megléte szükséges:

- **Testi érettség:**

A testileg egészség fejlődő gyermek hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezettebb, harmonikusabb. Erőteljesen fejlődik a mozgáskoordináció és a finommotorika. Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.

- **Lelki érettség:**

Az egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei folyamatosan fejlődnek. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. A lelkileg egészségesen fejlődő gyermeknél megjelenik az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama, a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés. Megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele. A cselekvő- szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.

- **Beszéd, kommunikáció**

Az egészségesen fejlődő gyermek érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél, gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni, minden szófajt használ, különböző mondat szerkezeteket, mondatfajtákat alkot. Tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat, végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét.

- **Általános tájékozottság**

Elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről: tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat, ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait. Ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét.

Felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit.

Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyeket a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek.

Elemi mennyiségi ismeretei vannak.

- **Szociális érettség:**

Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is éretté válnak az iskolára. A szociálisan egészségesen fejlődő gyermek készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre.

A szociálisan érett gyermek egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni, késleltetni tudja szükségletei kielégítését.

Feladattudata alakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb elvégzésében nyilvánul meg.

Kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.

A hároméves kortól kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata változatlanul az egész gyermeki személyiség harmonikus fejlődésének elősegítése.

11. AZ ÓVODÁS GYERMEK FEJLŐDÉSÉNEK NYOMONKÖVETÉSE

Az óvoda az óvodás gyermekek fejlődését folyamatosan nyomon követi és írásban rögzíti. Az óvodás gyermek fejlődéséről a szülőt folyamatosan tájékoztatjuk. Az óvoda a gyermek testi, mozgás, érzelmi – akarati, szociális, társas kapcsolatok, értelmi fejlettség eredményét – szükség szerint, de legalább félévenként – rögzít. Ebben a dokumentációban rögzítjük a gyermek fejlődését szolgáló intézkedéseket, megállapításokat, javaslatokat.

Az óvoda által használt nyomtatvány: A 3-6 éves gyermek fejlődését nyomon követő dokumentáció (a Tevékenységközpontú Nevelési Programmal harmonizáló dokumentáció).

A gyermek fejlődését nyomon követő dokumentáció a gyermek fejlődéséről folyamatosan vezetett olyan dokumentum, amely tartalmazza a gyermek fejlettségi szintjét, fejlődésének ütemét, a differenciált nevelés irányát. A dokumentum szakmai tartalma az Óvodai nevelés országos alapprogramjának felosztását, fejezeteit alapul véve készült, és követi azt a klasszikus óvodai hagyományt, hogy a gyermekek képességeit a tevékenységek által, a tevékenységeken keresztül, kiemelve a játéktevékenységet szükséges sokoldalúan megismerni és fejleszteni a megfelelő módszerekkel.

A dokumentáció tartalmazza:

- a gyermek anamnézisé
- a gyermek fejlődésének mutatóit (érzelmi-szociális, értelmi, beszéd, mozgásfejlődés) valamint az óvoda pedagógiai programjában meghatározott tevékenységekkel kapcsolatos egyéb megfigyeléseket
- a gyermek fejlődését segítő megállapításokat, intézkedéseket, az elért eredményt
- amennyiben a gyermeket szakértői bizottság vizsgálta a vizsgálat megállapításait, a fejlesztést végző pedagógus fejlődést szolgáló intézkedésre tett javaslatait
- a szülő tájékoztatásáról szóló feljegyzést

A gyermek megismerésének, fejlődésének nyomon követését szolgáló intézkedéseink

Intézményünkben az óvodás gyermek fejlődését folyamatosan nyomon követjük, és írásban rögzítjük. A gyermek fejlődéséről a szülőt fogadóóra keretén belül évente kétszer tájékoztatjuk. A gyermek testi, mozgás, érzelmi – akarati, szociális, társas kapcsolatok, értelmi fejlettségének eredményét szükség szerint, de legalább félévenként rögzítjük. Rögzítjük továbbá a gyermek fejlődését szolgáló intézkedéseket, megállapításokat, javaslatokat, melyet a szülővel alá íratunk.

Igyekszünk felismerni a gyermek személyiségfejlődésében jelentkező zavarokat, nehézségeket, és lehetőségeink szerint segítünk ezek megoldásában. Ha szükséges, megfelelő szakemberhez irányítjuk a gyermeket.

Ahhoz, hogy a fenti körülményeknek meg tudjunk felelni legelőször a gyermeket és annak környezetét, szociális háttérét kell megismernünk. Ehhez nyújt segítséget az első családlátogatás (szülő kérésére, illetve szükség szerint, mely megelőzi a gyermek óvodába lépését) és a szülőkkel közösen kitöltött személyiséglap (anamnézis). A családlátogatás során képet kapunk a gyermek környezetéről, a szülők nevelési felfogásáról, esetleges nevelési problémájáról és benyomásokat szerzünk a gyermekről.

A fejlődést nyomon követő módszerek

A fejlettségi szint megállapításának módszerei és eszközei:

- megfigyelés: természetes környezetben, tevékenységek közben, folyamatos megfigyeléssel
- beszélgetés: természetes környezetben, nyugodt légkörben
- dokumentum elemzés: csoportnapló, feljegyzések, fejlődésmérő napló
- gyermeki munkák elemzése: családrajz, emberrajz elemzés
- értékelés, mérés

Fejlődési adatgyűjtés szinte az egész személyiségre vonatkozik. A fejlettségmérő dokumentum a gyermeki fejlődés folyamatának megragadását teszi lehetővé az óvodába lépéstől az óvodáskor végéig. A módszerhasználatot a tudatosság, célszerűség és változatosság jellemzi, mely a nevelés - tanulás eredményességét segítik.

Fő területei

- mozgásfejlettség
- testséma
- térbeli mozgásfejlettség
- értelmi fejlettség
- finommotoros fejlettség
- nyelvi kifejező képesség
- szociális fejlettség, érettség

A „fejlettségmérő dokumentum” olyan szempontsorokat tartalmaz, mely a gyermek mindennapi tevékenységében előforduló az óvodapedagógusok által játékosan mérhetők. Vezetése lehetőség szerint természetes helyzetben alkalmazott megfigyelésen alapszik, esetenként játékos egyéni vizsgálaton. Az egyéni fejlettségi mutatókat fél évente a folyamatos és időnként célzott megfigyelések rögzítéseként töltjük ki. Fél évente tájékoztatjuk a szülőt a gyermeke fejlettségéről, melyet aláírásával igazol, hogy a tájékoztatást megkapta. Az egyéni fejlődét nyomon követő dokumentumban rögzítjük a

gyermekek erősségeit, gyengeségeit és ezen információk figyelembevételével tervezzük meg az egyéni fejlesztéseket és a tehetséggondozást.

Nevelési terveink és a gyermekek egyéni fejlődési dokumentumainak elemzése, összevetése alapján felhasználva a mérési, értékelési eredményeket. a további fejlesztési céljainkat szükség szerint módosíthatjuk.

A fejlődési ütemre, lemaradásra utaló jeleknél lehetőségünk van arra, hogy az egyes gyermekeknél a lemaradt területek fejlesztését megcélzó játékokat beépítsük a gyermekekkel való egyéni, játékos foglalkozásokba, vagy a csoport nagyobb részénél felfedezett hiányosságok korrigálására célzott játékokat, foglalkozásokat tervezzünk.

A fejlődésmérő lap kitöltése és fejlettségmérő dokumentum kitöltése és pontos vezetése elősegíti a problémák korai felismerését. Így már 3-4 éves korban képet kaphatunk arról, hogy a gyermekek közül kik azok, akik várhatóan lassabb ütemben fognak fejlődni és melyik gyerekek lesz szüksége más szakember segítségére is.

A nagyobb lemaradásoknál mindenképpen igénybe vesszük a Pedagógiai Szakszolgálatok (logopédus, pszichológus, gyógypedagógus) szakembereinek segítségét, speciális szakértelmét. A felsorolt eszközökkel, módszerekkel, ezek tudatos használatával eleget tehetünk annak a követelménynek, hogy kellőképpen felkészültek legyenek gyermekeink az iskola megkezdésére.

Az egyéni fejlődés nyomon követését a következő időszakokban végezzük:

- Kiscsoport: december, május
- Középső csoport: november, május
- Nagycsoport: november, május

Gyermekek mérése: Öt éves kortól az ABC Akadémia című dokumentum mérőlapjai alapján.

Tanköteles korú gyermekek iskolaérettségi mérése: „Amit az óvónőnek észre kell venni” című dokumentum mérőlapjai alapján.

12. Esélyegyenlőségi feladatok

12.1. Gyermekes esélyegyenlőségét szolgáló feladataink, intézkedéseink

Intézkedéseink során figyelembe vesszük a 2011. évi CXC törvény a nemzeti köznevelésről, az 1993. évi LXXIX. közoktatási törvény és Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003.évi CXXV. tv. rendelkezéseit.

Minden gyermeknek a közoktatás intézményeiben kell megkapnia azt a tudást, illetve megszereznie azokat a képességeket, amire alapozva tovább léphet a következő oktatási fokozatba.

Fontos, hogy minden gyermek képességének, adottságainak megfelelő nevelést, oktatást kapjon. Ennek érdekében intézményi szinten is biztosítjuk az egyéni fejlesztés lehetőségét mind a felzárkóztatás, mind a tehetséggondozás területén.

Az egyéni fejlesztés céljait és feladatait a gyermekek fejlesztésére vonatkozó általános célrendszer figyelembevételével fogalmazzuk meg. Fontos, hogy a gyermek már óvodás korban megkapja a megfelelő fejlesztéseket annak érdekében, hogy továbblépésekor kudarcmentesen tudjon haladni.

Kiemelt figyelmet igénylő gyermek:

- Különleges bánásmódot igénylő gyermek:

a) sajátos nevelési igényű gyermek (SNI)

b) beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek (BTM)

c) *kiemelten tehetséges gyermek*

- A gyermek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek (HH, HHH)

Célunk:

A gyermek harmonikus személyiségfejlődését, az eredményeit, erényeit, sikeres próbálkozásait értékelő, másságát elfogadó környezetben nevelkedjen.

Beilleszkedési, magatartási nehézséggel küzdő gyermek

Feladataink:

- Az egyénre jellemző pozitív tulajdonságokra építve a személyiség komplex fejlesztése
- Az alkalmazkodó képességük, önállóságuk, együttműködésük fejlesztése.
- Egyénre szabott fejlesztő programok készítése.

- A gyermekek egyenetlen fejlődéséből adódó teljesítménykülönbségek felismerése, differenciált tevékenykedés, esetenként felzárkóztatás és tehetséggondozás együttes alkalmazása.
- A szülő-pedagógus partneri viszony kiépítése érdekében a szülők felkészítése, segítése.

Kiemelten tehetséges gyermek

A gyerekek adottságai a megfelelő környezeti hatások (család, óvoda, társak) által fejlődnek képességekké, esetleg tehetséggé. A gyerekeknél tehetségre irányuló hajlamról, tehetségigéretről, tehetségcsírákról beszélhetünk, melyek korán megmutatkozhatnak (művészi és pszicho-motoros képességek, zenei képességek, rajzkészség stb.).

Tehetséges gyermek jellemzői:

- érdeklődő, kritikus, gyorsan tanul, elvont dolgok iránt érdeklődik, elmélyült, egyenlőtlen fejlődés jellemzi, energikus, stb.
- átlag feletti általános képességű (pl. jó memória, fejlett anyanyelvi képesség stb.)
- átlagot meghaladó speciális képességek (nyelvi, zenei, matematikai-logikai, vizuális-téri, testi-mozgásos, szociális)
- kreatív (pl. eredetiség, rugalmasság, probléma iránti érzékenység)
- feladat iránti elkötelezettség (pl. érdeklődés, versenyszellem, kitartás, emocionális stabilitás), azaz a hajtóerő, motiváció

Feladatunk:

- A tehetségterület azonosítása, felismerése, rögzítése a Fejlődési Naplóban
- Segíteni, hogy felszínre kerüljenek a gyermekek adottságai, képességei.
- A tehetséges gyermek erős oldalának, differenciált feladatokkal, játékokkal történő fejlesztése.
- Az elfogadó légkör, tág cselekvési szabadság, gazdag tapasztalások biztosítása (párhuzamos tevékenységek, rugalmas napirend, szabad játék)
- Komplexitás, az egész személyiség fejlesztése
- Folyamatos bátorítás, ösztönzés, motiváció
- A fejlődés folyamatos nyomon követése – a fejlesztés mindig a gyermek egyéni tempójához, fejlettségi szintjéhez igazodva történik.

12.2. Sajátos nevelési igényből eredő hátrányok csökkentését szolgáló speciális fejlesztő tevékenységek

Minden sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztése szakember bevonásával történik. A fejlesztés céljait a szakértői bizottság diagnózisára, javaslataira kell építeni.

Célunk:

- A sajátos nevelési igényű gyermekek alkalmazkodó képességének, önállóságának, együttműködésének fejlesztése, integrált óvodai csoportok keretén belül.
- Hátrányok csökkentése.
- A gyermekben rejlő tanulási potenciálok kihasználásával a problémamegoldó képességre nevelés.
- A lassabban fejlődő részképesség funkciók lehető legkorábbi és leghatékonyabb fejlesztése, a gyermekek életminőségének javítása.

Feladat:

- Befogadó szülői környezet kialakítása.
- A napi életritmusba a segítő, speciális tevékenységek beépítése, melyek a gyermek felzárkóztatását segítik elő.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek képességeket- és készségeket befolyásoló pszichikus funkcióinak fejlesztése, szakemberek segítségével.
- Speciális módszerek, terápiás eljárások, technikák szakszerű megválasztása és azok alkalmazásával a kognitív képességek fejlesztése.
- Differenciált, a szükségletekhez igazodó segítségnyújtással képességfejlesztés, a hiányosan működő képességek kialakítása, fejlesztése, esetleg korrekciója valamennyi területen.
- Egyénre szabott fejlesztőprogramok készítése a sérült gyermekek részére, a szakvélemény alapján.
- A gyermek fejlesztéséhez egyéni fejlesztési tervet, fejlesztő program készítése, a szakvélemény alapján.
- A fejlesztésben közreműködő pedagógusnak évente legalább egy alkalommal rögzíteni kell a fejlesztését eredményét.
- Interperszónáliskapcsolatok alakítása.
- Olyan modell nyújtása, amely pozitív irányba befolyásolja a gyermekek fejlődését.
- Mindezekkel a harmonikus személyiségfejlődés elősegítése.

A feladatok teljesítését a következő személyi feltételek megléte biztosítja:

- Logopédus,

- Fejlesztő pedagógus
- Mozgásfejlesztő pedagógus
- Habilitációs, rehabilitációs tevékenységek.

12.3. Sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelése

A sajátos nevelési igényű gyermeke esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettségi szint.

Cél:

- A súlyosan akadályozott beszédfejlődésű gyermekek elfogadtatása a csoportba járó gyerekekkel. Az óvodai csoport mindennapi életébe, a közösség munkájába történő bevonásuk. A beszédben akadályozott gyerekek képesek legyenek valamilyen módon megértetni önmagukat, a szakemberek segítségével az expresszív beszédük fejlesztése. A beszédbeli akadályozottságuk ellenére képesek legyenek az iskolához szükséges képességek elsajátítására.
- A testi, érzékszervi sérült gyerekek másságának elfogadtatása az óvodai közösséggel. A sérülésükből adódó hátrányok kompenzálása más területeken. A helyi szakemberek segítségével az iskolára való felkészítésük.
- A hiperaktív gyermekek magatartásproblémáiból adódó konfliktusok kezelése, elfogadtatása a gyermekközösséggel. Az óvodai magatartási normák megtanítása, iskolára való felkészítésük.

Feladat:

- A súlyosan akadályozott beszédfejlődésű gyerekek logopédiai terápia során történő megsegítése, beszédértésük, illetve expresszív beszédük fejlesztése arra a szintre, hogy képesek legyenek a beszéddel kommunikálni. A beszédhangjaik tisztítása, iskolára történő felkészítésük.
- A testi, érzékszervi sérült gyerekek szakember segítségével, sérülés specifikumának megfelelően történő fejlesztése, illetve a kognitív funkcióinak óvodai közösségben sajátos módszerekkel történő előre mozdítása.
- A hiperaktív gyerekek figyelmének, kitartásának fejlesztése szakemberek bevonásával. A sajátos igények figyelembevételével az iskolára történő felkészítésük.

A tevékenység megszervezése

- A súlyosan akadályozott beszédfejlődésű gyerekek egyéni terápiás órán vesznek részt, mely heti 2 - 3 alkalommal terhelhetőségüktől függően 20 - 45 percig tart. A terápia fő feladata a beszéd indítása, grammatikai rendszer kialakítása, szókincs bővítése, valamint a kifejező beszéd fejlesztése és a beszédhangok tisztítása.
- A testi, érzékszervi sérült gyerekek sérülésspecifikumuknak megfelelően heti 2 - 3 alkalommal speciális egyéni terápiában részesülnek, melyek időtartama függ a gyerek életkorától és terhelhetőségétől.
- A hiperaktív gyerekek súlyosságtól függően heti 2 alkalommal egyéni illetve kiscsoportos terápián vesznek részt, mely elsősorban a figyelem fejlesztésére, valamint a hiányos vagy sérült funkciók korrigálására irányul.

A fejlődés várható eredményei:

- A sérülés specifikumától, ennek mértékétől, a terápiás idő tartamától, a gyermek terhelhetőségétől függően változik a fejlődés üteme, valamint az eredményesség. Az optimális az lenne, ha minden gyermeket fel tudnánk készíteni az iskolára úgy, hogy fejlesztőpedagógus, illetve szakember segítségével.

A különleges gondozásra jogosult gyermekek iskolaérettségi kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyermekkel szemben.

13. GYERMEK – ÉS IFJÚSÁGVÉDELEMMEL ÖSSZEFÜGGŐ PEDAGÓGIAI TEVÉKENYSÉGEINK

A gyermekvédelemmel kapcsolatos tevékenységért alapvetően az intézmény vezetője felel, kötelezettségét az 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról, 1996. évi LXII. Módosított Köznevelési törvény fogalmazza meg.

Óvodánkban a gyermek- és ifjúság védelemmel összefüggő pedagógiai tevékenység feladatát önkéntes vállalkás alapján óvodapedagógus látja el.

Célunk:

- A gyermeki jogok maradéktalan érvényesülése a jogszabályok naprakész ismeretében.
- A gyermek testi-lelki egészségének megóvása felvilágosítással, balesetvédelmi előírások betartatásával, a veszélyhelyzetek feltárásával és elhárításával, a szülő - és szükség esetén más szakemberek – bevonásával.
- Prevenció során feltárni a tényeket, okokat, amelyek a gyermekek fejlődését akadályozhatják, hátrányosan befolyásolják, veszélyeztethetik.

Feladatunk:

- Intézményi gyermekvédelmi felelős biztosítása.
- Megadni minden segítséget a hátrányok kompenzálásához, egyéni bánásmóddal, a családgondozás keretei között.
- Gyermeki és szülői jogok megismertetése és érvényesítése az óvodában
- Családot, gyermeket megillető kedvezmények ismerete, a hozzájárás segítése.
- Magatartási függőség és a gyermeket veszélyeztető bántalmazás megelőzése.

A kapcsolat kiépítésében fontos lépésnek tartjuk:

- a szülő megnyerését
- a bizalomteljes légkör kialakítását
- a problémák, konfliktusok megfelelő kezelését
- olyan együttműködés kialakítását, amelyben kölcsönösen segítjük egymást
- a családi nevelés megértését, elfogadását, a partneri viszony kialakítását
- az óvodai élet nyitottá tételét, hogy a szülők betekintést nyerjenek a pedagógiai munkánkba.

Gyermek- és ifjúságvédelemmel összefüggő feladatok Óvodavezető felelőssége, feladatai

- Tájékoztatja a szülőket, hogy a gyermeknek abban az évben melyben a 3. életévét augusztus 31. napjáig betölti, a nevelési év kezdő napjától napi 4 órát köteles óvodai nevelésben részt venni.
- A szülő kérelmére, a gyermeket a család anyagi helyzetétől függően ingyenes, vagy kedvezményes étkeztetésben részesíti.
- Közvetlen kapcsolatot tart fent az óvoda orvosával, védőnőjével, a Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat, Tehetséggondozó Központ Pedagógiai Szakszolgálat
- A problémák jelentkezésekor a törvényi előírásoknak megfelelően jár el.

Gyermekvédelmi felelős feladatai

- Koordinálja a szociális és pedagógiai tevékenységeket, partneri kapcsolatot alakít ki más szakemberekkel (védőnő, családsegítő, óvodapszichológus stb.).
- Közös esetmegbeszéléseken vesz részt.
- Szociális eredetű, testi, lelki, mentális egészséget érintő pedagógiai problémákkal foglalkozik.
- Az ismeretek birtokában megteszi a szükséges lépéseket.
- Gondoskodik a balesetvédelem biztosításáról.
- Segíti az óvodapedagógusok munkáját.
- Munkáját megbízás alapján végzi.
- Évente elkészíti a gyermekvédelmi programot, gyermekvédelmi ismereteit karbantartja, bővíti. Az óvodás gyermek családi helyzetének felmérését az óvodapedagógusok bevonásával évenként elvégzi (a nyilvántartás szempontjait az aktuális jogszabályok szerint állítja össze).
- Rendszeres kapcsolatot tart az óvodapedagógusokkal, óvodavezetővel, esetmegbeszéléseket tart.
- Szükség esetén családlátogatásokat szervez.

A gyermekek veszélyeztetettségének okait vizsgáló szempontok:

- családi környezet,
- rossz lakásviszonyok,
- egészségügyi okok,
- anyagi okok,
- nevelési hiányosságok,
- megromlott családi kapcsolat,
- a gyermeki személyiségben rejlő okok,
- családon kívüli környezet,
- munkanélküliség,
- váltakozó párkapcsolatok,
- életvitel az italboltban történik,

- pszichiátriai kezelés.

Az óvodapedagógus feladatai

- A gyermekek fejlődéséhez szükséges feltételek, lehetőségek biztosítása, képességeik, tehetségeik kibontakoztatásához.
- Születésénél, családi, vagyoni helyzeténél, vagy bármely oknál fogva fellépő hátrányok javítása, segítése differenciált neveléssel.
- A gyermekek biztonságos felügyeletéről és megfelelő neveléséről való gondoskodás.
- A gyermek életkorának és fejlettségének megfelelő óvodai életritmus kialakítása.
- A családban jelentkező problémák figyelése – a család anyagi helyzetének romlása, családi élet megromlása.
- Csoportokra vonatkozó helyzetkép elkészítése, egyeztetése a gyermekvédelmi felelőssel.
- Közreműködés a gyermek fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában és megszüntetésében.
- A gyermekek családi és szociális körülményeinek felmérése családlátogatás során.
- Problémás helyzetek megbeszélése a gyermekvédelmi felelőssel.
- A szociálisan hátrányos helyzetű és veszélyeztetett gyermekek környezetének tanulmányozása, szükség szerint a gyermekvédelmi felelőssel.
- Rendszeres kapcsolattartás a logopédussal, folyamatos tájékozódás a gyermekek beszédének fejlődéséről.
- A magatartászavarral és más pszichés problémákkal küzdő gyermekek szakemberhez irányítása – szülői együttműködéssel.
- Az előítéletek csökkentésére, megszüntetésére alkalmas környezet tudatos építése.
- A család, mint partner bevonása az óvodai életbe.

Feladatok nagycsoportban

- Nagycsoportos korú, beszédhibás gyermekek logopédiai foglalkozásra küldése, rendszeres kapcsolattartás a logopédussal, folyamatos tájékozódás a gyermekek beszédének fejlődéséről.
- Az egyes területen elmaradó gyermekek fejlődésének segítése egyéni fejlesztéssel, differenciált feladatadással.
- Fogadóórán a szülők tájékoztatása a vizsgálat eredményeiről. Hasznos tanács, segítségnyújtás a lemaradás kompenzálásáról.

14. Függelék

Jogszabályi háttér

- A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény
- A Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény
- A közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény
- A munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény
- A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény
- A nemzeti köznevelési törvény végrehajtásáról szóló 229/2012. (VIII. 28.) Korm. rendelet
- A pedagógusok előmeneteli rendszeréről és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény köznevelési intézményekben történő végrehajtásáról szóló 326/2013. (VIII. 31.) Korm. rendelet
- A pedagógus-továbbképzésről, a pedagógus-szakvizsgáról, valamint a továbbképzésben résztvevők juttatásairól és kedvezményeiről szóló 277/1997. (XII. 22.) Korm. rendelet
- Az óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló 363/2012. (XII. 17.) Korm. Rendelet
- A kormány 137/2018. (VII. 25.) Korm. rendelete az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet módosítás
- A nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet (a továbbiakban: R.)
- A pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről szóló 15/2013. (II. 26) EMMI rendelet
- A Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról szóló 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet
- A nemzetiség óvodai nevelésének irányelve és a nemzetiség iskolai oktatásának irányelve kiadásáról szóló 17/2013. (III. 1.) EMMI rendelet
- A katasztrófák elleni védekezés és a polgári védelem ágazati feladatairól szóló 44/2007. (XII. 29.) OKM rendelet

ZÁRADÉK

A Kiskuckó Napközi Otthonos Óvoda óvodavezetője, a nevelőtestülettel – szakmai munkaközösségével – óvodapedagógusaival felülvizsgálta, elkészítette az intézmény **Pedagógiai Programját**.

A helyi program módosításaiban figyelembe vettük a jelenleg hatályos törvényi jogszabályokat, módosításokat és a szakmai tartalmakat képviselő törvényi rendeleteket, paragrafusokat.

A programmódosítás során figyelembe vettük az óvodai alapidokumentumokat (Szervezeti és Működési Szabályzat, Házirend).

A Pedagógiai Programhoz való hozzáférés lehetősége: Az intézmény vezetői irodájában elhelyezett szekrényen, ahol a nyilvános dokumentumokat tároljuk.

Módosítási lehetőség: Szükséges esetben – törvényi változások, fenntartói utasítás, nevelőtestületi javaslat, döntés.

Szákszend, 2020. június 2.

Zách Gizella
óvodavezető

A PEDAGÓGIAI PROGRAM MÓDOSÍTÁSÁNAK ELFOGADÁSA ÉS JÓVÁHAGYÁSA

A Pedagógiai Program módosítását a **Kiskuckó Óvoda nevelőtestülete** a 2020. év ..... napján tartott nevelőtestületi értekezleten **elfogadta**.

Szákszend, 2020. ....
.....
nevelőtestület nevében

Pedagógiai Program módosítását **Kiskuckó Óvoda óvodavezetője** a 2020. év ..... napján tartott nevelőtestületi értekezleten **jóváhagyta**.

Szákszend, 2020. ....
Ph. ....
óvodavezető

A Pedagógiai Program módosítását a **Kiskuckó Óvoda Szülői Szervezet** vezetősége a 2020. év ..... napján tartott ülésén **megismerte**. Aláírással tanúsítom, hogy a szülői szervezet közössége véleményezési jogát jelen pedagógiai program felülvizsgálata során, a jogszabályban előírtaknak megfelelően gyakorolta.

Szákszend, 2020. ....
.....
Szülői Szervezet vezetője

A Pedagógiai Program módosításával kapcsolatban a **fenntartóra** többlet kötelezettség nem hárul.

Szákszend, 2020. ....
.....
óvodavezető

Fenntartói jóváhagyó nyilatkozat

Jelen pedagógiai programot a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény 26. § (1) bekezdése értelmében, a fenntartóra többlet kötelezettséget nem telepít.

Szákszend Község Önkormányzat Képviselő Testülete 2020. június -i ülésén a Pedagógiai Programot megismerte és tudomásul vette.

Szákszend, 2020. június

.....
fenntartó képviselője